

**INSTITUTIONEN FÖR SOCIOLOGI
OCH ARBETSVETENSKAP**

KOMMUNALA FRITIDSGÅRDAR, EN PLATS DÄR KRIMINALITET KAN MOTVERKAS?

- En kvalitativ studie med fokus på personalens syn på sitt arbete.

Fanny Söderlund

Examensarbete för Master i kriminologi, 30 hp
Handledare: Abby Peterson
Vårterminen 2018

Abstract

Title: Kommunala fritidsgårdar, en plats där kriminalitet kan motverkas? - En kvalitativ studie med fokus på personalens syn på sitt arbete.

Author: Fanny Söderlund

Supervisor: Abby Peterson

Examiner: Cecilia Hansen Löfstrand

Type of thesis: Master thesis in criminology, 30 higher education credits

Date: Spring term 2018

Aims and objectives: Previous research shows that recreation centers have a greater proportion of visitors with social problems than other recreation activities. The consequence of that can be that an antisocial climate and behavior can occur in the centers. For example, some researchers argue that if young people with norm breaking behavior socialize with other young people with norm breaking behavior, which recreation centers can be a place for, then the risk of criminal acts being committed by the adolescents increases. The aim of this study was therefor to investigate if the communal recreation centers in a selected district in Gothenburg, Sweden, actively work to counteract crime among the visiting adolescents. In order to get an answer to the aim of the study I used three questions:

- What do the staff at the recreation center consider to be the purpose of their activities?
- Does the staff consider that in a recreation center you can work to counteract crime among the visitors?
- If there is a work to prevent crime in the recreation center, what does it look like in such cases?

Method and data: The method for this study was qualitative and interviews were conducted with 12 interviewees at eight interviews at five different recreations centers. Furthermore, participant observations were conducted at two selected centers.

Results: The results in this study shows that different recreations centers, as well as between the staff, differ when it comes to actively work to counteract crime among the visiting adolescents. Through the interviews and the participant observations, it seemed clear that one of the recreation centers where participant observations were conducted actively worked to counteract crime among the visiting adolescents. Strong relationships between the adolescents and the staff and good cooperation between the recreation center and other activities and institutions in the surrounding society are examples of how the recreation center worked with crime prevention. Because of the strong relationships that have been built, the social bond between the staff and the adolescents have become strong, which leads to the adolescents being “under control” and thus they do not commit criminal acts. Likewise, the interviewees from the recreation centers where only interviews were made described that the same type of work was carried out at their recreation center. However, since participant observations were not conducted in their recreation centers it can only be determined that at those recreation centers the staff’s ambitions were to actively work to counteract crime among the visiting adolescents.

Key words: Crime prevention, adolescents, recreation centers, relationships, social bond theory

Tack!

Jag vill rikta ett stort tack till personalen på fritidsgårdarna, utan er hjälp och varma mottagande så hade inte denna studie kunnat genomföras. På grund av anonymiteten så kan jag inte nämna er vid namn men ni vet vilka ni är. Jag önskar er stort lycka till i framtiden!

Fanny Söderlund

Göteborg, juni 2018

Innehållsförteckning

1. Bakgrund och problemformulering	1
2. Syfte och frågeställningar	2
3. Tidigare forskning	2
3.1 Fritidsgårdens besökare	2
3.2 Idealbilden av en fungerande fritidsgård	3
3.3 Ungdomsbrottslighet	5
4. Teori	6
4.1 Teorin om sociala band.....	6
4.2 Strainteorin	7
4.3 Inläringsteorin.....	8
5. Metod	9
5.1 Litteratursökning	9
5.2 Avgränsning och urval.....	10
5.3 Intervju.....	11
5.4 Deltagande observation	12
5.5 Analytiskt tillvägagångssätt.....	12
5.6 Kvalitetsmått.....	13
5.7 Etiska överväganden.....	13
5.8 Förförståelse	14
6. Resultat och Analys	15
6.1 Vad anser personalen på fritidsgårdarna är syftet med deras verksamhet?	15
6.2 Anser personalen att man på en fritidsgård kan arbeta med att motverka kriminalitet bland besökande ungdomar?	16
6.3 Ifall ett arbete för att motverka kriminalitet finns på fritidsgården, hur ser det i sådana fall ut?	20
6.4 Slutsatser.....	26
7. Avslutande diskussion och Vidare forskning	27
8. Referenser	30
9. Bilaga 1: Intervjuguide	32

1. Bakgrund och problemformulering

Fritidsgårdar är en verksamhet som i Sverige startades i början av 1900-talet med syfte att ge killar med ett problemfyllt beteende en meningsfull fritid (Andersson & Jordan, 2007). På 1970-talet kom den stora expansionen av olika verksamheter såsom fritidsgårdar för ungdomar och grundsynen var då att kort och gott motverka negativt beteende hos besökarna (Granlund, 2009). Även idag har fritidsgårdar en större grupp besökare med sociala problem än någon annan allmän fritidsverksamhet då ungdomar med sociala problem i högre grad vänder sig till fritidsgårdar än andra ungdomar (Blomdahl & Claeson, 1989 och Andersson & Jordan, 2007). Idag har dock verksamhetens grundsyn vidgats. Nu handlar fritidsgårdens verksamhet mer åt att stärka ungdomars personliga utveckling och få dem att vara delaktiga i planering och genomförandet av aktiviteter på fritidsgården. Verksamheternas utgångspunkt är även ungdomarnas egna önskemål och ansvar för sin egen fritid (Granlund, 2009). Fritidsgården skapar även i allt högre grad idag en grund för identitetsarbete och meningsskapande. Detta hänger ihop med komplexiteten och instabiliteten i välfärdssystemet och arbetslivet vilket leder till att ungdomar hamnar utanför vuxensamhället i flera avseenden. Fritidsgården får då fylla ut tomrummet som ungdomarna befinner sig i innan inträdet i vuxenlivet (Berggren, 2000).

Eftersom fritidsgårdar har en större andel besökare med sociala problem än andra allmänna fritidsverksamheter så blir en naturlig konsekvens att ett normbrytande klimat och beteende kan uppstå på fritidsgårdarna, vilket även kritiker menar är en negativ konsekvens med att ha fritidsgårdar. Ferrer-Wreder, Stattin, Lorente, Tubman och Adamson (2005) menar exempelvis att om ungdomar med normbrytande beteende börjar lära känna andra ungdomar med normbrytande beteende, vilket fritidsgårdar kan bli en plats för, så ökar risken att brottsliga handlingar ska begås av ungdomarna. Något som visat ett tydligt samband är kopplingen mellan brottsstatistik och uppväxt- och levnadsförhållanden; de barn och ungdomar som bor i lägenhet och har föräldrar som är arbetare begår större andel brott än de barn och ungdomar som bor i villa och har föräldrar som är tjänstemän (Estrada, 2007). Statistiskt sett menar Estrada (ibid.) att det även finns en större risk att personer födda i ett annat land begår brottsliga handlingar än personer födda i Sverige. Estrada anser dock att detta samband i högre grad grundar sig i att personer med immigrationsbakgrund lever under sämre förhållanden än övriga befolkningen.

Göteborgs stad, vilket är staden denna studie kommer fokusera på, är en stad där livsvillkoren skiljer sig stort mellan göteborgarna och där den socioekonomiska segregationen är påtaglig och allvarlig (Göteborgs stad, 2017). Några exempel på den socioekonomiska segregationen i Göteborg är att höginkomsttagare har oavsett sexualitet, kön och etnisk bakgrund bättre hälsa än låginkomsttagare samt att det skiljer 270 000 kronor i årsinkomst mellan stadens område med lägst och högst årsinkomst. En annan siffra som visar på skillnaderna mellan ekonomin i barnhushåll är den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet under 60 procent av medianinkomsten för samtliga barnhushåll i Göteborg. Denna siffra visar att det i ett område i Göteborg är 1,53 procent som har låg ekonomiskt standard i barnhushåll medans det i ett annat område är 58 procent som har låg ekonomiskt standard i barnhushåll. När det gäller utbildning så blir 49 procent av barnen till föräldrar med

en kort utbildning behöriga till gymnasiet och för barn som har föräldrar med en lång utbildning ligger siffran på 93 procent (ibid.).

Denna studie kommer ha sin grund i en av Göteborgs stads stadsdelar där de socioekonomiska förhållandena är sämre än hur det genomsnittligen ser ut i staden. Intervjuer på fem kommunala fritidsgårdar i stadsdelen samt deltagande observation på två utvalda fritidsgårdar har gjorts för att kunna studera om och eventuellt hur det arbetas för att motverka kriminalitet bland de ungdomar som besöker fritidsgårdar.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka om de kommunala fritidsgårdarna i en utvald stadsdel i Göteborg aktivt arbetar för att motverka kriminalitet hos de besökande ungdomarna. Studien har en kvalitativ ansats och centralt ligger det empiriska materialet från intervjuer med personalen samt deltagande observationer på fritidsgårdarna. Studien är gjord utifrån ett eget intresse för ämnet och riktar sig både till allmänheten och till fritidsgårdar. Utifrån syftet har följande frågeställningar formulerats:

- Vad anser personalen på fritidsgårdarna är syftet med deras verksamhet?
- Anser personalen att man på en fritidsgård kan arbeta med att motverka kriminalitet bland de besökande ungdomarna?
- Ifall ett arbete för att motverka kriminalitet finns på fritidsgården, hur ser det i sådana fall ut?

3. Tidigare forskning

Nedan kommer en överblick av den forskning som tidigare gjorts och som berör denna studies ämne. Först kommer tidigare forskning om vilka som besöker fritidsgårdar i Sverige att tas upp, sedan kommer tidigare forskning kring den ideala fritidsgården att redovisas och slutligen kommer ett avsnitt om ungdomsbrottslighet. En del av den litteratur som används kan ses som äldre men trots att samhället förändrats sedan forskningen gjordes så anses den fortfarande vara betydelsefull för fältet och har därför använts.

3.1 Fritidsgårdens besökare

I Göteborgs stad finns det ungefär 29 stycken kommunala fritidsgårdar (Göteborgs stad, 2018a). Åldersgränsen för de besökande ungdomarna kan variera men i Göteborgs stad är den generella regeln att gårdarna är till för de ungdomar som är mellan 10 till 20 år gamla (ibid.). Det har dessutom sedan fritidsgårdarna startades varit vanligare att killar besöker fritidsgårdar än att tjejer gör det (Blomdahl & Claeson, 1989).

Som tidigare beskrivet under avsnittet ”Bakgrund och problemformulering” så är fritidsgårdar den form av allmän fritidsverksamhet dit flest ungdomar med sociala problem vänder sig vilket självklart påverkar verksamheten och dess utformning (Andersson & Jordan, 2007). Enligt Sarnecki och Ekman (1978) så har många av de ungdomar som besöker fritidsgårdar en konfliktfylld inställning till maktrelationer mellan en överordnad och en underordnad. Exempel på detta kan vara den överordnade läraren i skolan och de själva som

den underordnade eleven eller föräldern som den överordnade och de själva som det underordnade barnet.

Blomdahls och Claeson (1989, s. 48) har gjort en studie som grundar sig på en ungdomsundersökning som gjordes på 1980-talet där 10 000 grundskolebarn och 4 000 vuxna från sammanlagt fem olika svenska städer intervjuats eller själva fick fylla i en enkät. Vidare gjorde författarna ytterligare empiriska undersökningar i flera av Stockholms stadsdelar vilket också det ligger till grund för deras studie. Författarnas studie visar att de ungdomar som besöker fritidsgårdar i hög grad saknar något som författarna kallar ”den instrumentella livsstilen” och som handlar om politiska resurser. Författarna menar att de ungdomar som besöker fritidsgårdar kan ha en större saknad av ett abstrakt språk, en saknad i förmågan att upptäcka samhällsliga samband samt en saknad av att veta sina rättigheter gentemot olika myndigheter. Författarna anser vidare att detta kan yttra sig i att de ungdomar som gått på en fritidsgård under sin uppväxt i större utsträckning kommer strunta i att rösta i politiska val jämfört med ungdomar som inte gått på en fritidsgård under sin uppväxt.

Det är dock viktigt att påpeka att alla ungdomar som besöker fritidsgårdar inte passar in under beskrivningen av fritidsgårdens besökare. Det finns exempelvis fritidsgårdar med en jämnare könsfördelning bland besökarna och det finns fritidsgårdar där ungdomarnas politiska resurser är högre än vad Blomdahl och Claeson (1989) beskriver. Andersson och Jordan (2007) visar i sin forskning ett exempel på en vad de anser vara en välfungerande fritidsgård och Forkby (2008) visar i sin studie baserad på två olika fritidsgårdar att ungdomarna där inte alls hade en bristande anknytning till skolan eller samhället.

Det som framkommer tydligt i den tidigare forskningen är att en entydig bild av fritidsgårdens besökare inte finns. Författarna Blomdahl och Claeson (1989) ger exempelvis ytterst hård kritik till fritidsgårdarnas verksamhet medan exempelvis Forkby (2008) inte alls sett samma typ av problematik i sina studier.

3.2 Idealbilden av en fungerande fritidsgård

En förutsättning för att kvalité ska finnas i kommunala verksamheter är att kommunpolitikerna anser att verksamheterna är meningsfulla och angelägna för kommunen att ha, detta gäller i synnerhet fritidsgårdar då kommuner inte är tvingade att ha fritidsgårdar från statens håll (Koutakis, 2008). I fritidsgårdarnas vara eller icke varande ligger ett stort ansvar på fritidsgårdarnas personal. Personalen måste få politikerna att inse vikten av verksamheten, att fritidsgårdar är en investering och inte något som endast tär på budgeten utan att göra någon nytta. Ett sätt för fritidsgården att visa sin meningsfullhet är att ha tydliga och konkreta verksamhetsidéer och mål, där verksamheten sedan aktivt formas efter målen. Måldokumentet bör vara levande och därmed kan de ändras över tid, det är även viktigt att verksamheten redovisar hur målen följs och argumenterar för varför målen är formulerade som de är (ibid.).

Nästa förutsättning för kvalité på fritidsgårdar är att det ska finnas kontinuitet i personalgruppen på gården. Det är viktigt att personalen har en relevant utbildning samt att fritidsgården är deras huvudsakliga arbetsplats (Koutakis, 2008). En fritidsgård som i stor omfattning drivs av personer som är timanställda eller av personer som inte blir långvariga på arbetsplatsen utan ser den som ett arbete i väntan på ett mer välbetalt arbete är inte optimal. Den nämnda personalen kan få svårt att engagera sig i de besökande ungdomarna, etablera en

relation med dem och utveckla verksamheten då de inte vet hur ofta de kan arbeta eller när deras anställning kommer ta slut, vilket inte verkar brottspreventivt. Koutakis betonar även i likhet med Sarnecki och Ekman (1978) på vikten av långvariga relationer mellan ungdomarna och fritidsledarna då det möjliggör utvecklingen för ungdomarnas sociala, kulturella samt politiska kompetens. På grund av komplexiteten och instabiliteten i välfärdssystemet och arbetslivet så hamnar många ungdomar i flera avseenden utanför vuxensamhället.

Fritidsgårdar arbetar då för att fylla det tomrum som ungdomarna befinner sig i innan inträdet i vuxenlivet genom identitetsarbete och meningsskapande (Berggren, 2000).

För att undvika den negativa och för vissa ungdomar konfliktfyllda maktbalansen på fritidsgården anser Sarnecki och Ekman (1978) att fritidsledarna bör agera mer som vänner än som en vuxen med makt, och att de då kan fånga upp ungdomar med sociala problem som då kan få stöttning att ta sig an andra arenor i samhället. Med stöttning från politikerna kan personal med rätt kompetens anställas och får personalen den uppskattning som de vill ha så kan förhoppningsvis de mest ambitiösa stanna kvar på arbetsplatsen och inte söka sig till en annan på grund av exempelvis löneskillnader. Förutom en kontinuitet i arbetsgruppen är det även av stor vikt att kontinuitet finns när det gäller exempelvis öppettider, regler samt aktiviteter. Ungdomarna ska exempelvis inte behöva hålla koll på om det är jämn eller ojämn vecka som fritidsgården stänger en timma tidigare på tisdagar och fredagar eller vilken onsdag i månaden som fritidsgården är stängd. Gällande kontinuerliga regler så är det av stor vikt att reglerna på fritidsgården är samma oberoende av vem i personalen som arbetar, detta uppnås genom att personalen har ett gemensamt synsätt och samma arbetsmetoder gällande verksamheten. Kontinuitet gällande aktiviteter på gården kan av personal ses som tråkigt men kontinuitet är något som bidrar till trygghet och möjligtvis förväntan. Ungdomarna som besöker en fritidsgård där det varje sportlov är en viss aktivitet som görs ser fram emot denna aktivitet och trygghet skapas då besökarna vet vad som väntar (Koutakis, 2008).

Fritidsledarna på en fritidsgård bör även ha en helhetssyn gällande ungdomarna (Granlund, 2009). En ungdom kan exempelvis vara på ett sätt i skolan och sedan bete sig på ett helt annat vis på fritidsgården. Fritidsledaren måste vara medveten om detta och skapa en verksamhet som tar emot ungdomarna efter exempelvis en skoldag med allt vad det kan innebära (Koutakis, 2008). Vissa ungdomar vantrivs och har det svårt i skolan på alla möjliga vis, fritidsgården kan då vara en plats där ungdomen får stöd. Koutakis menar just att fritidsgårdens främsta uppgift för att förebygga framtida eller nutida problem bland de besökande ungdomarna är att främja en god psykosocial anpassning, att få ungdomarna att inse att de kan och att de är bra på olika saker. Sarnecki och Ekman (1978) anser exempelvis att det är av stor betydelse att ungdomarna som besöker en fritidsgård inte blir serverade allt på gården. De menar att verksamheten blir mycket mer pedagogisk om ungdomarna får ta ansvar och delta i de administrativa delarna av verksamheten vilket kan vara allt ifrån planering av inköp eller att sköta kassan i ett eventuellt kafé. Att låta ungdomarna vara delaktiga i fritidsgården stärker dem och får dem att känna sig behövda.

Slutligen kan samverkan mellan olika aktörer som arbetar med ungdomar verka brottspreventivt. En stor del i arbetet för en fungerande fritidsgård är samverkan och samarbete mellan fritidsgårdar och andra verksamheter såsom socialtjänst, skola, polis samt lokalsamhälle (Granlund, 2009). I Göteborgs stad finns exempelvis samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritid, så kallat SSPF (Göteborgs stad, 2018b). SSPF går ut på att

verksamheterna samarbetar med att förebygga att barn och ungdomar hamnar i kriminalitet eller drogmissbruk (ibid.). När olika miljöer som en ungdom befinner sig i samverkar med varandra så skapas en bra grund för ungdomens utveckling, där kan skolan, fritidsgården och hemmet spela en stor roll och det är därmed viktigt att de olika verksamheterna och hemmet har en dialog med varandra (Andersson & Jordan, 2007). En del av personalen som arbetar på fritidsgårdar kan dock exempelvis vara starkt emot att ha sina lokaler i skolor. Enligt Trondman (2000) finns en risk att fritidsledarna känner sig mindre värda eller överkörda av skolpersonalen. Koutakis (2008) å sin sida menar att det är viktigt att personal på fritidsgårdar inte drar sig från att samverka och samarbeta med andra organisationer och verksamheter. Arbetet leder till en positiv utveckling för ungdomarna samt att det kan vara ett bra sätt för fritidsledarna att visa upp sin spetskompetens och relationen de har till ungdomarna.

3.3 Ungdomsbrottslighet

Att arbeta brottspreventivt med målgruppen ungdomar och på ungdomars fritid kan göras på många olika vis och av många olika aktörer. Enligt Sarnecki (1981) så finns det dock många olika förklaringar till varför brott begås, och därmed många förklaringar till hur brott ska förebyggas. Detta är även något som Statens offentliga utredning (SOU 1973:25, s. 13) beskriver: ”Försök att finna renodlade och väl avgränsade orsaker till brottslighet, konformitet eller över huvud taget något mänskligt beteende är önskedrömmar och dömda att misslyckas”. Ett entydigt svar på hur brott ska förebyggas finns därför inte utan man får ta hjälp av olika delsvår (Sarnecki, 1981).

Forskning kring ungdomsbrottslighet visar att de flesta individer i någon grad begår brott under sina ungdomsår (Muncie, 2004). Ungdomsbrottsligheten är dock skevt fördelad, många ungdomar begår några enstaka brott och få ungdomar begår ett stort antal brott (von Hofer, 2007). Många ungdomar begår även brott under en kort period av sina liv och det är endast en liten andel som fortsätter att begå brott under sitt vuxna liv (Brottsförebyggande rådet, 2009).

Det finns många olika risk- och skyddsfaktorer som i kombination med varandra leder till olika varierande risker för ett brottsligt beteende. Den sociala miljö där ungdomar växer upp spelar en stor roll för hur ungdomarnas liv kommer att bli (Peterson, 2011). Exempelvis så har ungdomar en förhöjd risk att begå brott om deras familj har bristande ekonomiska resurser, om relationen mellan barnen och föräldrarna är dålig och om övergrepp eller missbruk förekommer. En skyddsfaktor som motverkar att ungdomar begår brott kan dock exempelvis vara en stark anknytning till minst en förälder (Brottsförebyggande rådet, 2009). Andra typer av riskfaktorer för ungdomar är exempelvis att få dåliga skolresultat, att ha vänner som begår brott samt att själv ha en positiv inställning till kriminalitet. Skyddsfaktorer kan exempelvis vara att ungdomen lyckas med sitt skolarbete, har vänner som inte begår brott samt att ungdomen har en negativ inställning till kriminalitet (ibid.).

Enligt Mullis, Mullis, Cornille, Kershaw, Beckerman och Perkins (2005) så har de ungdomar som begår många brott en hög ansamling av kriminella riskfaktorer. Generellt verkar det som att desto fler riskfaktorer en ungdom har, och desto färre skyddsfaktorer, så ökar sannolikheten att ungdomen begår brott (också Loeber, Slot, van der Laan & Hoeve, 2008).

På ungdomars fritid så är riskfaktorerna särskilt aktuella, detta eftersom ungdomar under sin fritid kan ställas inför fler risker och vistas i riskmiljöer. De ungdomar som har

benägenhet för risktagande har då större möjlighet att ta risker. Det är dock även under fritiden som det finns stora möjligheter att stärka många skyddsfaktorer (Ungdomsstyrelsen, 2007). Fritiden kan exempelvis vara en motpol mot skolan och dess värld som för många ungdomar är tråkig, för målinriktad och kontrollerande. Fritiden kan därmed bli ett sätt för ungdomar att klara av skolstressen på (Larson & Kleiber, 1993). Skyddsfaktorer för ungdomar med relevans för fritiden är bland annat nära relation till andra ungdomar och vuxna och att tro på sig själv och att man kan styra sitt liv. Det är även en skyddsfaktor för ungdomen att ha bekräftande, stöttande och engagerade vuxna utanför familjen (Ungdomsstyrelsen, 2007). Aktörer som arbetar med ungdomar på ungdomars fritid och som har ett relationsgrundande arbete och därmed en skyddsfaktor mot ungdomsbrottslighet kan vara allt ifrån idrottsföreningar, kulturföreningar samt fritidsgårdar.

4. Teori

I detta avsnitt kommer olika teorier att redovisas. Teorierna kommer sedan att användas för att analysera och förstå det empiriska materialet i denna studie. De teorier som kommer beskrivas och användas är teorin om sociala band, strainteorin samt inläringsteorin.

Vidare har denna studie ett socialkonstruktivistiskt synsätt vilket innebär att synen på verkligheten är att den är socialt konstruerad i samspel mellan människor (Payne, 2008). Inom konstruktivismen förs diskussioner om det finns en riktig verklighet eller inte. Vissa anser att verkligheten är en produkt av människors uppfattningar av den och att en verklighet därför inte skulle existera utan uppfattningarna. Andra menar att en verklighet möjligtvis finns men att människan aldrig kommer nå en objektiv sanning om den eftersom att alla människor skapar sig en egen bild av verkligheten som man sedan förhåller sig till (Sahlin, 2002). Jag personligen håller med de konstruktivister som menar att en verklighet möjligtvis finns ”där borta” men att jag i denna studie med den valda metoden endast kan undersöka personalens verklighet samt min tolkning av verkligheten genom intervjuerna samt de deltagande observationerna.

4.1 Teorin om sociala band

Travis Hirschi teori om sociala band är förmodligen en av de mest betydande kontrollteorierna inom kriminologin (Rankin & Kern, 2013). Hirschi (1969) fokuserar i sin bok *Causes of delinquency* på varför människor *inte* begår brott snarare än på varför folk begår brott. Enligt teorin så ligger den brottsförhindrande kraften i den sociala kontroll som människors integrering i samhället leder till. När en individs sociala band till det omgivande samhället exempelvis försvagas så frikopplas individen från den avhållande kraften och risken för att individen ska begå brott ökar. Enligt Hirschi så representeras de sociala banden av fyra stycken huvudbegrepp vilka är anknytning (attachment), åtagande (commitment), delaktighet (involvement) samt övertygelse (belief).

Med anknytning menar Hirschi (1969) vikten av nära och varma relationer till andra personer och en känslighet för dessa personers åsikter. Relationerna kan vara till allt ifrån skolpersonal, fritidsledare, vänner och föräldrar. Relationen till föräldrarna ses som extra viktig för individer och framförallt under uppväxtåren eftersom den unga människan då lär sig att socialiseras, de moraliska reglerna och normerna. Genom anknytningen och de starka

sociala banden till närstående så begår inte individer brott eftersom de ”är under kontroll”. Individerna vet exempelvis om att deras familjer inte skulle godkänna ett kriminellt beteende vilket då får dem att avstå från att begå kriminella handlingar (Gottfredson, 2006). Ifall en svag anknytning till föräldrar eller andra närstående finns så riskerar dock ungdomar att i högre grad lockas till exempelvis kriminella gäng (Hirschi, 1969).

Åtagande ur Hirschis (1969) mening är när en individ lagt ner tid och energi i exempelvis en utbildning, arbete eller annan aktivitet för att nå samhällelig framgång. Risken att begå brott minskar då en individ som begår brott riskerar att förlora det hen investerat och lagt ner tid på samt sin sociala position. Ungdomar som exempelvis inte lägger ner något åtagande i skolarbetet och som har en svag anknytning till skolan tenderar att i högre grad påvisa ett normbrytande beteende (ibid.).

Delaktighet förklaras Hirschi (1969) som tidsmässig upptagenhet med konventionella aktiviteter. Att vara delaktig i skolan, arbetet eller andra aktiviteter menar Hirschi begränsar ett avvikande beteende.

Slutligen anser Hirschi (1969) att individer bör ha en övertygelse om att det är viktigt att följa samhällets regler. De individer som har en övertygelse om att samhällets regler, lagar och värderingar bör respekteras och följas kommer begå mindre brott än de som inte känner samma övertygelse.

Enligt teorin är det framförallt de tre första sociala banden anknytning, åtagande samt delaktighet som framhävs som de viktigaste för att människor inte ska börja begå brott och där anknytningen ses som det allra viktigaste sociala bandet (Hirschi, 1969).

4.2 Strainteorin

En del teorier har som utgångspunkt att uppkomsten av brottslighet har sin grund i ojämlikheter som finns i samhället, strainteorin är en av dem. Begreppet strain kan användas på både strukturell-, grupp- och individnivå och kan användas för att försöka få svar på den stora kriminologiska frågan varför vissa människor begår brott och andra inte. Strain som begrepp har inte fått någon accepterad översättning i det svenska språket men strain kan ses som en stress eller en slags påtryckning på en individ, i denna studie kommer dock begreppet strain att användas.

Robert K. Mertons teori om anomi har på en strukturell nivå fått stort genomslag. Enligt Merton så handlar anomi om samhälleliga och kulturella föreställningar som sätter regler för hur de samhälleliga och kulturella målen får nås i samhället. I dagens industrialistiska samhälle är framgång synonymt med exempelvis pengar och materiella ting istället för att till exempel bara leva och ha hälsan i behåll. Normen för att nå framgång i form av god ekonomi är hederlighet, lyckas dock inte framgång nås på den lagliga vägen så sker det genom brottsliga handlingar (redovisat i Messner & Rosenfeld, 2006). Enligt Young (2007) så är materiella ting i dagens samhälle viktigt men det har också skapats en stor vikt vid att hitta sig själv, ”finding yourself”, vilket skapar ännu större stress och känsla av strain.

Robert Agnew som är en annan kriminologisk författare har med sin General Strain Theory (GST) ”tagit ner” strain från Mertons strukturella nivå till grupp- och individnivå. Enligt Agnew är strain något som leder till en negativ emotion som sedan i sin tur hanteras genom att begå brottsliga handlingar. Agnew diskuterar strain i relation till bland annat förväntningar, önsknings samt orättvisa. Om en individ exempelvis förväntat sig något som

hen sedan inte får eller om hen känner sig orättvist behandlad över något så kan känslorna som väcks inom personen göra att hen genom brottsliga handlingar får det hen vill ha eller flyr situationen genom att exempelvis använda sig utav droger (Agnew, 2006 och Bernard, Snipes & Gerould, 2010). Agnew (2006) diskuterar även den påverkan som kan ske genom emotionen ilska. Enligt Agnew är ilska nycklemotionen inom GST, men författaren påpekar även att andra känslor också är viktiga i teorin. Exempelvis menar Agnew att ilska kan leda till våldsbrott och avundsjuka och frustration till egendomsbrott. Även Young (2007) diskuterar känslornas roll i förhållande till strain, han beskriver dock en känsla som Agnew (2006) inte kopplar till brottslighet, nämligen glädjen i att begå brott. Enligt Young (2007) så behöver inte frustration och ilska vara den starkaste drivkraften till att begå brott utan glädjen i att begå brott kan också vara minst lika stark.

Agnew (2006) nämner även några strains som har en sannolikhet att för människor i industrialiserade samhällen leda till brott. Dessa är bland annat att bli bortstött av sin eller sina föräldrar, vara utsatt för vanvård eller misshandel, att vara arbetslös under långa perioder, att inte lyckas uppnå mål som exempelvis status, rikedom samt maskulinitet, att vara hemlös samt att vara utsatt för diskriminering och fördomar på grund ut av sin etnicitet eller sitt kön. Agnew tar även upp att bristande personliga resurser såsom saknad av eller bristande språklig och social förmåga kan försvåra människors sätt att hantera strain på.

Avslutningsvis diskuterar Agnew (2006) även skillnaden mellan objektiv- och subjektiv strain. Objektiv strain syftar då på det generella och subjektiv strain handlar om olika saker som är jobbigt för olika individer. Det är viktigt att poängtera att de olika exemplen som kan leda till strain som är beskrivna ovan inte behöver stämma in på alla individer. Trots individens likheter så finns det även olikheter sinsemellan.

4.3 Inlärningsteorin

Ronald Akers (2009) har formulerat en social inlärningsteori som handlar om avvikande beteende såsom brottslighet. Inlärningsteorins grundtanke och förklaring till hur människors brottsliga handlingar uppkommer ligger i det sociala och kulturella, människor lär sig av varandra (också Akers & Jensen, 2006).

Enligt Akers (2009) finns det fyra olika saker som ökar sannolikheten att personer ska begå brottsliga handlingar. Det första är att umgås med andra personer som själva begår brott och som uttrycker sig positivt gällande ett brottsligt beteende. Den andra är att exponeras för framgångssagor gällande brottslighet. Det tredje är att själv se andra personers brottsliga framgång som önskvärt och slutligen är det fjärde att sedan tidigare upplevt det vara belönande att begå brott och att ha förväntning på att beteendet ska fortsätta vara belönande även i framtiden.

En förklaring och ett sätt att med Akers (2009) inlärningsteorin se på varför vissa ungdomar begår brott kan alltså vara genom att titta på personens umgängeskrets. Har personen exempelvis vänner som är betydelsefulla och som anser att brottsliga handlingar är accepterade så kan det vara en förklaring till varför personen själv börjar och fortsätter att begå brottsliga handlingar. Om personens vänner även visar fördelarna med att begå brott och rent konkret visar hur ett brott kan begås så blir effekten desto större. Personen kommer själv efter detta i en större utsträckning börja definiera olika brottsstillfällen. Vännerna i umgängeskretsen förstärker alltså varandras brottsliga beteenden och påföljden blir en

intensifierad brottslighet. Vidare så förändras många personers liv när de är i tidig vuxenålder, de börjar arbeta, gifter sig etc. vilket leder till att inflytandet från vännerna minskar vilket också leder till minskad brottslighet.

Inlärningsteorin anser vidare att de förhållanden som antingen ökar eller minskar sannolikheten för ett visst beteende såsom ett brottsligt kan ha en social eller icke-social prägel. Social prägel kan exempelvis vara när en person efter att ha begått en viss brottslig handling bemöts med respekt och beundran av personer som hen gillar och ser upp till, personen kommer med ökad sannolikhet att upprepa sitt brottsliga beteende. Ett exempel på en icke-social förstärkning kan exempelvis vara de fysiologiska effekterna som en viss drog kan ge vid användandet och som gör att personen tagit drogen vill ta den igen (Akers, 2009).

5. Metod

Syftet med denna studie är att undersöka om de kommunala fritidsgårdarna i en utvald stadsdel i Göteborg aktivt arbetar för att motverka kriminalitet hos de besökande ungdomarna. För att på bästa sätt uppfylla denna studies syfte så har en kvalitativ metod använts, det vill säga att semistrukturerade intervjuer med personal på fem olika fritidsgårdar samt deltagande observationer på två fritidsgårdar har gjorts. För att få fram personalens perspektiv och vad de anser är viktigt i arbetet som fritidsledare har jag valt en kvalitativ metod (Bryman, 2011). Vidare har studien haft en induktiv ansats. Först har det empiriska materialet samlats in och bearbetats och därefter har teorier valts ut efter vad som framkommit i empirin (Kvale & Brinkmann, 2014). I intervjuerna som hölls så framkom vikten av att en stark relation mellan personalen och de besökande ungdomarna som det viktigaste i ett brottsmotverkande arbete, därför valdes bland annat teorin om sociala band för att kunna analysera empirin. Personalen kunde exempelvis ha nämnt att skapandet av relation ungdomarna emellan eller skapandet av en stark relation mellan ungdomarna och andra verksamheter i området var det viktigaste i fritidsgårdens arbete för att motverka kriminalitet men då detta inte nämndes så lades fokuset på det förstnämnda.

Nedan kommer en mer djupgående beskrivning av denna studies metod där information om litteratursökning, avgränsning och urval, det empiriska materialet, det analytiska tillvägagångssättet, kvalitetsmått, etiska överväganden samt förförståelse inom studiens ämne kommer att redovisas.

5.1 Litteratursökning

För att först få en överblick över denna studies ämne så användes sökmotorn Google, där skrevs sökord som "Fritidsgårdar", "Fritidsgårdar i Sverige" och "Fördelar och nackdelar med fritidsgårdar" in. Detta gjordes för att få en första uppfattning om fritidsgårdar, vad skrivs om dem, vart är de placerade och vem använder dem. Via Google hittades exempelvis olika dagstidningsartiklar, uppsatser och rapporter på ämnet samt olika städers information gällande fritidsgårdar så som Göteborgs stads hemsida.

För att få en djupare förståelse av ämnet så användes sedan sökmotorerna Google Scholar och Göteborgs universitets Supersök. Samma sökord som vid sökningarna på Google användes till en början för att sedan bli allt ifrån exakta titlar på litterära verk till namn på

författare som skrivit om ämnet. Vidare hittades annan relevant litteratur genom källförteckningarna i redan funnen litteratur.

5.2 Avgränsning och urval

Denna studie grundar sig i en utvald stadsdel i Göteborgs stad, valet att fokusera på just en stadsdel i Göteborg och inte hela Göteborg eller ett ännu större område har med tidsaspekten att göra. Det empiriska materialet kommer från intervjuer och deltagande observationer och rent tidsmässigt fanns det inte tid att undersöka alla stadsdelar i Göteborgs stad eller ett större område även om detta kan anses önskvärt för att få en så bred bild av fritidsgårdar som möjligt.

Stadsdelen som i denna studie valdes är som tidigare beskrivet i avsnittet ”Bakgrund och problemformulering” en stadsdel där de socioekonomiska förhållandena är sämre än hur det genomsnittligen ser ut i Göteborgs stad. Exempelvis så har invånarna lägre årsinkomst än genomsnittet i staden och likaså är utbildningsgraden lägre än genomsnittet. På grund av detta och den tidigare forskningen som visar att ungdomar med sociala problem i högre grad vänder sig till fritidsgårdar än andra ungdomar (Blomdahl & Claeson, 1989 och Andersson & Jordan, 2007) så ville jag studera ifall personalen på fritidsgårdarna möjligtvis hade ett genomarbetat arbetssätt för att motverka kriminalitet. Därför valdes just den aktuella stadsdelen för denna studie. Det är möjligt att typen av stadsdel påverkar resultatet i studien. Exempelvis är det tänkbart att fritidsgårdar i en stadsdel med stark socioekonomi inte arbetar med att motverka kriminalitet i så stor omfattning då de rimligtvis inte har lika många socialt utsatta besökare. Detta är dock inget jag kan bekräfta utan som beskrivet i avsnittet ”Avslutande diskussion och Vidare forskning” är det ett intressant ämne att studera vidare på.

Den för denna studie valda stadsdel har flera kommunala fritidsgårdar men även några privata. I denna studie gjordes valet att endast fokusera på de kommunala fritidsgårdarna då de har samma ledning och regler då de drivs av Göteborgs stad och finansieras genom skattemedel.

Vidare valde jag att göra deltagande observation på två av de fem fritidsgårdarna där intervjuer gjordes. På grund ut av tidsramen gjordes inte deltagande observationer på samtliga fem fritidsgårdar där intervjuer gjordes även fast det hade varit önskvärt för att få ett så brett empiriskt material som möjligt. Valet av vilka två fritidsgårdar som deltagande observation skulle göras på grundade sig på vad som framkom under intervjuerna på fritidsgårdarna. Under intervjuerna menade samtliga intervjupersoner att de aktivt arbetar för att motverka kriminalitet. När det gällde måluppfyllelse och genomarbetat arbetssätt så särskilde sig dock två fritidsgårdar sig från resten. Den ena fritidsgården verkade ha ett mer genomarbetat arbetssätt. De visste exakt vilka mål Göteborgs stad har, i form av exempelvis bättre skolresultat, bättre hälsa samt ökad trygghet för ungdomarna (Göteborgs stad, 2018c), och de själva hade utformat ett arbetssätt utefter målen. Den andra fritidsgården verkade inte vara lika införstådd med Göteborgs stads krav på fritidsgården och de verkade inte heller ha ett i arbetsgruppen genomarbetat arbetssätt. Resten av fritidsgårdarna låg efter vad som framkom under intervjuerna emellan de två nämnda fritidsgårdarna. Jag ville efter intervjuerna se om personalen på de två fritidsgårdarna som särskilde sig mest arbetade på samma sätt i praktiken som de gav sken av under intervjuerna och därför valdes de nämna gårdarna ut för deltagande observation.

Slutligen har studien även avgränsats till att endast intervjua fritidsledarna på fritidsgårdarna och inte exempelvis högre chefer eller de besökande ungdomarna. Detta har gjorts då fritidsledarnas röster och åsikter bäst besvarar studiens syfte och frågeställningar, samtal har dock förts med de besökande ungdomarna under de deltagande observationerna.

5.3 Intervju

För att bäst kunna svara på studiens syfte så valde jag att göra intervjuer med personal från de fem kommunala fritidsgårdarna i den utvalda stadsdelen. För att få till intervjuer så skickades ett mail till en person på varje gård. Mailet innehöll information om studien och frågan om det fanns personal på fritidsgården som ville medverka i en intervju. Därefter bokades intervjuerna på de olika fritidsgårdarna i stadsdelen utifrån de dagar som passade för personalen och mig.

I denna studie har 12 stycken fritidsledare intervjuats under åtta stycken intervjutillfällen på fem olika kommunala fritidsgårdar i den utvalda stadsdelen. På grund av tidsbrist hos personalen så har fem stycken fritidsledare intervjuats en och en, under två tillfällen intervjuades två fritidsledare samtidigt och under ett tillfälle intervjuades tre stycken fritidsledare samtidigt. Kritik kan riktas åt detta tillvägagångssätt då flera intervjupersoner samtidigt kan påverka dynamiken i samtalet negativt vilket kan leda till att personerna inte vågar säga vad de själva tycker och tänker (Bryman, 2011). Beslutet togs dock att ändå göra dessa intervjuer då det tillför mer åt studien än att inte hålla några intervjuer alls med de berörda. Tillvägagångssättet har även positiva aspekter då det bland annat kan leda till givande diskussioner mellan intervjupersonerna (ibid.).

Alla intervjuer har skett i en avskild miljö på fritidsgården där den eller de som intervjuats arbetar och då intervjuer med fler än en intervjuperson hållits så har alltid intervjupersonerna arbetat på samma fritidsgård och alltså ingått i samma arbetslag.

Av de personer som intervjuades var sex stycken kvinnor och sex stycken män. Att könsfördelningen blev jämn är endast slumpmässigt då det var fritidsgårdarna och intervjupersonerna själva som bestämde om de ville intervjuas och inte jag. Vidare hade intervjupersonerna olika utbildningar, allt ifrån att exempelvis ha studerat till socionom, fritidsledare till att endast ha en gymnasieutbildning.

Innan intervjuerna hölls så gjordes en intervjuguide (se Bilaga 1). Intervjuguidens frågor skapades utifrån studiens syfte och frågeställningar och sattes ihop i olika teman. Först var det frågor om intervjupersonen som ställdes, sedan om besökarna och målgruppen för fritidsgården, därefter om själva verksamheten och slutligen ställdes frågan om det var något som intervjupersonen själv ville lägga till eller undrade över.

Intervjuerna var semistrukturerade och ordningsföljden på frågorna ur intervjuguiden kunde därför variera under de olika intervjuerna, dock så ställdes samtliga frågor ur intervjuguiden på alla intervjuer. Den semistrukturerade formen möjliggjorde även att följdfrågor kunde ställas under intervjun för att få en djupare förståelse av intervjupersonernas svar (Layder, 1998).

Innan själva intervjun startade så fick intervjupersonerna reda på information om anonymiteten i studien, att stadsdelens och fritidsgårdarnas namn inte skulle nämnas samt att de själva skulle vara anonyma av etiska skäl. De fick även information om att det var frivilligt att delta samt att de när som helst kunde avbryta eller välja att inte svara på någon fråga.

Intervjupersonerna fick även frågan om de godkände inspelning av intervjun via en mobiltelefon vilket samtliga gjorde. Intervjupersonerna informerades slutligen om att studien skulle skickas till dem när den blev klar.

5.4 Deltagande observation

Utöver intervjuer med 12 intervjupersoner så gjordes även deltagande observationer på två strategiskt utvalda fritidsgårdar. Syftet att göra deltagande observationer och inte enbart intervjuer grundar sig i tanken att mycket information som inte sägs under intervjuer kan komma fram genom att visuellt se och vara med när personalen på fritidsgårdarna arbetar (Aspers, 2007). Observationerna har alltså varit deltagande i den form att samtal förts med personalen och ungdomarna medan observationerna pågick, detta för att få en djupare bild av hur verksamheterna fungerar (Bryman, 2011). Ungdomarna som besökte fritidsgårdarna medan observationerna pågick fick även information om studien och varför observationer skulle göras på deras fritidsgård.

Efter att varje intervju hade gjorts så fick intervjupersonerna information om att deltagande observation även var ett tänkt moment i studien. Intervjupersonerna fick veta att alla intervjuer först skulle göras och att två fritidsgårdar sedan skulle väljas ut som plats för observation. Samtliga intervjupersoner godkände att observation borde vara möjligt att genomföras ifall deras fritidsgård blev utvald, men att de behövde diskutera saken med sin arbetsgrupp först för att kunna ge ett besked.

När alla intervjuer var gjorda så fanns det två fritidsgårdar som särskilde sig mest från varandra, de två fritidsgårdarna fick var sitt mail med frågan ifall de godkände deltagande observationer vilket bägge gårdarna gjorde.

På den första fritidsgården gjordes deltagande observationer under tre tillfällen på sammanlagt 14 timmar och 20 minuter. Två av besöken var på kvällstid under den öppna verksamheten och ett besök var på dagtid under riktad verksamhet. Alla besöken gjordes under samma vecka. Nästföljande vecka gjordes tre besök på den andra fritidsgården. Här gjordes samtliga besök på kvällstid och den sammanlagda tiden för deltagande observation på den andra fritidsgården blev 15 timmar och 30 minuter. Samtliga tillfällen var på vardagar men på bägge fritidsgårdarna var en av de tre deltagande observationerna på en fredagskväll.

Intryck, tankar och en beskrivelse om vad som hänt under varje observationstillfälle har skrivits ner i en fältdagbok. Detta har gjorts för att minnas vad som skett under observationerna. Anteckningarna har inte först framför personal eller de besökande ungdomarna då det hade skapat en känsla av övervakning (Bryman, 2011) utan de har skrivits ner i enrum.

5.5 Analytiskt tillvägagångssätt

Denna studie har haft en induktiv analysmetod, det empiriska materialet har därmed kodats utan förutbestämda teorier och hypoteser för att sedan identifiera mönster och möjliga teoretiska förklaringar till sambanden (Kvale & Brinkmann, 2014).

Till en början lästes det transkriberade materialet från intervjuerna och anteckningarna från de deltagande observationerna igenom flera gånger för att förstå och minnas vad som sagts och hänt under intervjuerna och observationerna. Vad berättade personalen och vad var det egentligen som hände när jag var på fritidsgårdarna?

När flera genomläsningar gjorts så började jag koda materialet genom att göra anteckningar i marginalen. Nya genomläsningar gjordes av det empiriska materialet samt kodningarna för att få ett grepp om vad som stod ut och framträdde i materialet. Fanns det likheter mellan de olika intervjupersonernas svar, var det något som ofta framkom och hur såg personalen på fritidsgården som verksamhet?

Slutligen har en bred beskrivning av det empiriska materialet försökts att redovisas. Genom den breda beskrivningen så kan läsaren av denna studie själv avgöra om den producerade kunskapen går att överföra till liknande situationer eller inte (Kvale & Brinkmann, 2014).

5.6 Kvalitetsmått

Att vid en kvalitativ studie tillämpa reliabilitet och validitet har av flera forskare ifrågasatts då begreppen förutsätter att det är möjligt att komma fram till en objektiv bild av den sociala verkligheten. För att istället kunna bedöma kvalitativa studier föreslås användningen av begreppen ”tillförlitlighet” och ”äkthet” (Bryman, 2011). Då det är svårt att urskilja en objektiv bild av den verklighet som denna studie speglar så kommer de två sistnämnda begreppen användas i denna studie.

Begreppet tillförlitlighet består utav fyra stycken olika kriterier: trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet samt en möjlighet att styra och konfirmera (Bryman, 2011). I denna studie så uppfylls trovärdigheten då utförandet och tillvägagångssättet av studien är tydligt beskrivet samt att intervjuerna som hållits har varit semistrukturerade. Genom intervjuformen har intervjupersonerna kunnat bekräfta, dementera eller ge en tydligare förklaring på frågan ifall jag som intervjuare tolkat deras svar rätt. Gällande överförbarheten så kan kvalitativa studiers resultat vara svåra att överföra då de ofta är bundna till en viss kontextuell miljö, vilket även gäller denna studie. Genom att ett resultat med en bred beskrivning redovisas så kan andra människor bedöma hur pass överförbart resultatet är till en annan miljö. Studiens pålitlighet uppfylls då varje steg i studien tydligt har beskrivits och slutligen så har självklart min förförståelse påverkat studiens innehåll i form av personalens sätt att arbeta med de besökande ungdomarna (ibid.), vilket diskuteras närmare i avsnittet ”Förförståelse”.

När det gäller äkthetskriteriet så hoppas jag att denna studie ger inspiration till fritidsledare och deras chefer. Förhoppningsvis så har studien lett till att personalen på ett djupare plan tänker igenom hur de arbetar och att de vågar höja sin röst och berätta vad de tycker om deras arbetssätt (Bryman, 2011). En rättvis bild av det empiriska materialet har även försökt att ges då stora citat finns med och inte enbart återgivna tankar och känslor. Förhoppningsvis ger detta mindre utrymme för feltolkningar av materialet vilket även gör att studien uppfyller äkthetskriteriet.

5.7 Etiska överväganden

Inför att en vetenskaplig studie ska göras så är forskaren skyldig att göra vissa etiska överväganden. Mer precist handlar det om att värdera den förväntade nya kunskapsmassan som forskningen kommer ge i förhållande till de eventuellt negativa konsekvenser som de människor som berörs av studien i form av exempelvis intervjupersoner kan utsättas för (Vetenskapsrådet, 2002). Det finns fyra stycken huvudkrav som inom en vetenskaplig studie ska skydda dessa individer; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt

nyttjandekravet. De olika kraven handlar om att forskaren har en skyldighet att informera deltagarna i studien om omfattningen, bakgrunden och villkoren kring studien. Deltagarna har självbestämmanderätt vilket betyder att de har rätt att själva bestämma när de vill medverka och de kan när som helst dra sig ur studien. Alla uppgifter om deltagarna som ges i samband med studien ska behandlas med tystnadsplikt och endas användas i forskningssyfte (ibid.).

I denna studie har fritidsgårdarna först fått skriftlig information om studien via mail vilket Repstad (2007) poängterar är viktigt då muntlig information lätt kan glömmas bort eller misstolkas. Innan intervjun började så fick även intervjupersonerna muntlig information om anonymiteten i studien, att stadsdelens och fritidsgårdarnas namn inte skulle nämnas samt att de själva skulle vara anonyma av etiska skäl. De fick även information om att det var frivilligt att delta samt att de när som helst kunde avbryta eller välja att inte svara på någon fråga. Intervjupersonerna fick även frågan om de godkände inspelning av intervjun via en mobiltelefon vilket samtliga gjorde. Intervjupersonerna fick också reda på att citat som utmärkte dem som personer inte skulle presenteras i studien då anonymiteten inte får röjas. De citat som redovisas i avsnittet "Resultat och analys" har presenterats med fiktiva namn för att inte röja anonymiteten. I redovisade citat där namnet på det lokala området ursprungligen har sagts av intervjupersonen så har namnet censurerats bort och bytts ut av bokstaven X och de två fritidsgårdarna där deltagande observation gjorts har fått de fiktiva namnen Första fritidsgård och Andra fritidsgård. Information om åldern på den som sagt citatet har inte heller givits på grund utav samma skäl.

Under de deltagande observationerna så fördes samtal med personalen och de besökande ungdomarna. Passivitet i form av stillasittande på samma plats allt för länge utan att röra sig i de olika rummen försökte undvikas. Repstad (2007) diskuterar att faran med passivitet under observationer kan vara att personer känner sig iakttagna eller som objekt, detta försöktes alltså undvikas genom samtal samt rörelse. De ungdomar som samtal fördes med fick även information om studien, samt information om att det var personalens arbetsätt på fritidsgården som var av största intresse för den deltagande observationen.

Fangen (2005) uppmuntrar observatörer att skriva ner stödord i ett litet anteckningsblock medan observationerna pågår. Att anteckna samtidigt som de deltagande observationerna genomfördes har dock inte gjorts då det inte kändes korrekt att anteckna framför personal och besökare. Repstad (2007) diskuterar och nämner att det kan vara ett störningsmoment för omgivningen om den som observerar antecknar samtidigt vilket även låg bakom beslutet att anteckna i enrum.

5.8 Förförståelse

Under min utbildning till socionom så hade jag min verksamhetsförlagda utbildning hos en fältgrupp i en av Göteborgs stads stadsdelar. Jag blev sedan timanställd i fältgruppen och arbetade där då och då under ett års tid. Då målgruppen vi arbetade med var ungdomar mellan 10 till 20 år så skapades god kontakt med de olika fritidsgårdarna i stadsdelen. Erfarenheten och kontaktskapandet från tiden som fältassistent gav mig förmodligen en lättare access inför genomförandet av denna studie.

Då jag tidigare som fältassistent rört mig på olika fritidsgårdar så har jag redan en förförståelse av hur personal jobbar på olika fritidsgårdar. Denna bild kan ha påverkat mitt sätt att undersöka samt belysa denna studies ämne på. Det bör dock påpekas att medan jag

fältat på olika fritidsgårdar har jag inte haft samma "glasögon" på mig som nu under de deltagande observationerna. När jag arbetade som fältassistent på fritidsgårdar låg fokuset på ungdomarna och inte på om personalen på fritidsgårdarna arbetar för att motverka kriminalitet bland de besökande ungdomarna vilket det gjorde under de deltagande observationerna.

6. Resultat och Analys

I detta avsnitt kommer de teorier som valts ut, presentationen om det brottspreventiva arbetet med fokus på ungdomar och deras fritid samt den tidigare forskningen att sättas i relation till det empiriska materialet. Detta kommer i tur och ordning göras utifrån de tre aktuella frågeställningarna för denna studie, **(6.1) Vad anser personalen på fritidsgårdarna är syftet med deras verksamhet?** **(6.2) Anser personalen att man på en fritidsgård kan arbeta med att motverka kriminalitet bland de besökande ungdomarna?** och slutligen **(6.3) Ifall ett arbete för att motverka kriminalitet finns på fritidsgården, hur ser det i sådana fall ut?** I avsnittet där den andra frågeställningen diskuteras kommer även en del av intervjupersonernas exempel på hur kriminaliteten kan motverkas att redovisas. När den tredje frågeställningen analyseras så kommer en mer djupgående analys av intervjupersonernas svar tillsammans med vad som framkom under den deltagande observationen att göras. Syftet med studien kommer sedan att besvaras i avsnittet "Avslutande diskussion och Vidare forskning".

6.1 Vad anser personalen på fritidsgårdarna är syftet med deras verksamhet?

Det som genomgående hörs genom samtliga intervjuer är att det inte finns ett klart och tydligt syfte med fritidsgårdarnas verksamhet. Under en och samma intervju ges olika svar på vad syftet med verksamheten är, vilket sker under samtliga intervjuer. Detta kan illustreras genom ett citat från Vera: *"Syfte. Det finns så många syften det är svårt att bara säga ja men det är ETT syfte."* Svårigheten för personalen att beskriva syftet med fritidsgården de arbetar på kan ligga i det mångfacetterade arbetet som bedrivs på fritidsgårdar. Exempelvis är det av stor vikt att långvariga relationer finns mellan de besökande ungdomarna och personalen då det möjliggör utvecklingen för ungdomarnas sociala, kulturella samt politiska kompetens (Koutakis, 2008 och Sarnecki & Ekman, 1978). Det kan även vara av vikt och ett syfte för verksamheten att fånga upp ungdomar med sociala problem och genom en vänskapsrelation stötta dem att ta sig an andra arenor i samhället (Sarnecki & Ekman, 1978). En annan viktig del i arbetet för en fungerande fritidsgård är att stödja ungdomar som vantrivs och har det svårt i skolan (Koutakis, 2008). Koutakis menar just att fritidsgårdens främsta uppgift för att förebygga framtida eller nutida problem bland de besökande ungdomarna är att främja en god psykosocial anpassning, att få ungdomarna att inse att de kan och att de är bra på olika saker.

På grund av det mångfacetterade arbetet med många olika arbetsuppgifter så kan det vara viktigt att tänka över vad syftet med verksamheten faktiskt är för att kunna göra ett så bra arbete som möjligt. Detta är något som Sam tar upp under intervjun när han får frågan vad han anser att syftet med verksamheten är: *"Syftet med verksamheten då tänker jag just det är en stor fråga och den är bra för det är en bra fråga, det är en fantastiskt bra fråga för den får man ställa sig ganska ofta."*

När den intervjuade personalen beskrivit syftet så har deras svar många gånger grundat sig i det ovan nämnda som är viktigt för en fungerande fritidsgård. Sammantaget beskrivs syftet

med fritidsgården av personalen som trygghetsskapande, samhällsbyggande, att erbjuda en meningsfull fritid, att uppfylla de politiska målen, en plats för ungdomen att hitta ett intresse, hälsofrämjande, en plats att vara på istället för torget, en plats att undvika kriminalitet på, en hjälp till ungdomarna, en plats för ungdomarna, en plats med personal att samtala med och där hjälp finns, en plats att träffa sina vänner på samt som en plats som fyller upp med allt ungdomarna behöver. Alexandra beskriver under intervjun vad hon anser att syftet på fritidsgården hon arbetar på är:

Mm alltså det är ju ett andrum för dem att vara här, det är typ en paus men också allting vi erbjuder, vi erbjuder allt vi erbjuder har ett syfte bakom. Att vi antingen ska lära dem någonting, de ska utvecklas, de ska bara kunna komma hit och ta det lugnt, komma bort från alla har ju olika behov när de kommer hit. Vissa kanske har det jättetufft hemma och behöver komma hit bara för att andas ut, eh vissa kommer hit för att de vill ha hjälp med skola, söka jobb. Vissa kommer hit för de vill ha hjälp med att kanske umgängeskrets eh väldigt mycket kanske problem med att dras in i kriminalitet, droger och sånt. Så det är allt sånt vi stöttar dem i så att vi är egentligen vi håller på med ALLT som de har BEHOV av. Eh så att på ett sätt man nästan vad ska man säga uppfostrar dem till att bli alltså vuxna individer.

I sin beskrivning av fritidsgårdens syfte uppger Alexandra att allt personalen arbetar med har ett syfte bakom sig och att fritidsgårdens syfte ligger i att göra allt som ungdomarna har ett behov ut av. Vidare har ungdomar olika behov, vissa vill bara komma hemifrån och andas ut, andra behöver hjälp med skolarbetet och vissa kommer för att exempelvis komma bort från kriminalitet.

Under de deltagande observationerna så framgick det exempelvis att de flesta i personalstyrkan på de två fritidsgårdarna försökte arbeta relationsskapande, till exempel så samtalade de med ungdomarna och hälsade på varje individ när hen kom innanför dörren. Detta var även något som Simon, vars fritidsgård inte besöktes under deltagande observation, poängterar som viktigt: *”Alla som kommer in liksom, bara att man hejar liksom, jätteviktigt att få dem att bli sedda och bekräfta dem. Jätte, jätteviktigt!”*

De två fritidsgårdarna där deltagande observation gjordes hade även stora rum där fysiska aktiviteter såsom dans och pingisspelande förekom vilket möjliggör en hälsofrämjande fritid, något som flera fritidsledare ansåg var ett av fritidsgårdens syften.

Sammanfattningsvis finns det inget givet svar på frågeställningen vad personalen på fritidsgårdarna anser att syftet med deras verksamhet är. För att en fritidsgård ska vara fungerande så krävs många olika aspekter vilket även tydligt framgår i personalens beskrivelse av syftet med verksamheten. Verksamhetens syfte verkar vara föränderligt och bero på vilket behov de ungdomarna som kommer till fritidsgården har. En del behov är givna och därför nämns syftet relationsskapande i samtliga intervjuer medan andra behov är olika beroende på vilka ungdomar som kommer till fritidsgården.

6.2 Anser personalen att man på en fritidsgård kan arbeta med att motverka kriminalitet bland besökande ungdomar?

Som tidigare beskrivet i avsnittet ”Ungdomsbrottslighet” i den tidigare forskningen så finns det inget direkt och genomgående svar på hur kriminalitet ska motverkas utan man får ta hjälp

av olika delsvår (Sarnecki, 1981). Enligt Koutakis (2008) så kan personal på fritidsgårdar utföra ett brottspreventivt arbete och på det viset motverka kriminalitet bland besökande ungdomar genom att först och främst främja god psykosocial anpassning, att få ungdomarna att inse att de kan och att de är bra på olika saker. Koutakis trycker sedan i likhet med Sarnecki och Ekman (1978) på vikten av långvariga relationer mellan ungdomarna och fritidsledarna. De långvariga relationerna möjliggör i sin tur den sociala, kulturella samt politiska utvecklingen för de besökande ungdomarna.

På frågan ifall intervjupersonerna anser att personal på fritidsgårdar kan arbeta för att motverka kriminalitet bland ungdomarna så ansåg samtliga personer att ett sådant arbete var möjligt. Under intervjuerna framkom vikten av relationen mellan fritidsledarna och ungdomarna som den stora huvuddelen för att motverka kriminalitet, vilket går att förknippa med Koutakis (2008) beskrivning av hur ett brottspreventivt arbete kan se ut på fritidsgårdar. Sam beskriver i citatet nedan vikten av relationen i arbetet för att motverka kriminalitet:

Ja men man kommer återigen tillbaka till den grund elementet som är relationen för i relationen och i den dynamiken när du får till en god relation det är då du får ut så mycket annat också, har du inte den då är det jättesvårt.

Astrid beskriver även hon i citatet nedan vikten av relationen mellan fritidsledaren och ungdomarna i arbetet för att motverka kriminalitet. Hon benämner likväl som flera av intervjupersonerna att den stora vikten i ett relationsskapande arbete är att bygga relation tidigt i ungdomarnas liv.

Det är ingen som kommer och knackar på dörren och säger hej jag är kriminell kan NI hjälpa mig kanske, utan liksom man måste veta vem man går till och varför man går dit och man måste lita på den personen liksom. Så då är det ju att bygga relation tidigt som är viktigt och vår roll...

Enligt teorin om sociala band så finns det en brottsförhindrande kraft i den sociala kontroll som människors integrering i samhället leder till (Hirschi, 1969). Genom anknytning och starka sociala band som uppkommer genom relationsskapande så begår inte individer brott eftersom de ”är under kontroll” (Gottfredson, 2006). Genom det relationsskapande arbetet som personalen på fritidsgårdarna menar på att de gör så skapas starka band till de besökande ungdomarna, vilket gör att risken minskar att ungdomarna ska börja begå brott. Att genom relation bygga sociala band är extra viktigt under en individs uppväxtår eftersom det är då personen lär sig att socialiseras och de moraliska reglerna och normerna grundläggs (ibid.). Flera av intervjupersonerna inklusive Astrid poängterar vikten av att bygga relation tidigt då det blir svårare och svårare att få en bra relation med ungdomarna desto äldre de blir. Personalen menar på att det är lättare att motverka kriminalitet om en relation funnits under en längre tid och skapats i ungdomens unga år vilket även teorin om sociala band styrker.

Utöver att ett relationsskapande arbete kan motverka kriminalitet så kan samverkan mellan olika aktörer som arbetar med ungdomar också verka brottspreventivt (Granlund, 2009). Enligt Granlund så ligger en stor del i arbetet för att få en fungerande fritidsgård i samverkan och samarbete mellan fritidsgården och andra verksamheter samt lokalsamhället. Att intervjupersonerna uppgav att de samarbetar och samverkar med andra verksamheter och

organisationer samt att de såg arbetet som en viktig del gällande att motverka kriminalitet framkom tydligt under intervjuerna. I citatet nedan ger Astrid en bild av hur viktigt samarbete och samverkan är för ungdomarna, fritidsgården samt området som fritidsgården ligger i.

...vad är viktigast för gården och viktigt för gården är att vi ska vara en del av X liksom att verka i området och inte bara ses som en oas eller en liten ö försatt för sig utan vi ska finnas och vara delaktiga i alla de miljöer som våra ungdomar är delaktiga i. Så det ska alltid vara ungdomen i första hand och utifrån det har vi våra samarbeten och vilka behov har området och inte bara vilka behov har vi här inne på gården utan området påverkar oss och vi ska på så vis försöka påverka området. Det innebär ju att man har massor av samarbeten och tentakler ute liksom men det är också så man överlever och finns till liksom för att vi tar hjälp av området på det sättet.

Koutakis (2008) poängterar vikten av att fritidsgårdar samarbetar och samverkar med andra organisationer och verksamheter då det leder till en positiv utveckling för de besökande ungdomarna samt att det är positivt för fritidsledarna att visa upp sin spetskompetens och relationen de har till ungdomarna för de andra parterna. Under intervjuerna nämns SSPF som ett viktigt samverkansredskap i arbetet för att motverka kriminalitet bland ungdomar. Vidare tar flera intervjupersoner upp det positiva med att fritidsgårdarna är frivilliga verksamheter jämfört med många av deras samarbetspartners som är tvingade verksamheter. Detta framkommer tydligt under intervjun med Anita då hon diskuterar det samverkande arbetet mellan skolan, socialtjänsten, polis samt fritiden (SSPF):

Och vi är den enda faktiskt den enda verksamheten på SSPF som jobbar med en frivilligverksamhet vilket känns lyxigt tycker jag... för alla andra är ju påtvingade för ungdomarna. Skolan är påtvingad, socialtjänsten är påtvingad, det är ju ingen unge som vill ha frivillig kontakt med socialtjänsten eller hur? Så allt är ju liksom någon slags myndighetsutövning förutom VI. Vi är de enda som kan säga att de kommer till oss frivilligt.

Strainteorin är en teori som har sin utgångspunkt i orättvisor i samhället, och det är just genom att bekämpa dessa orättvisor och ge andra möjligheter som flera av intervjupersonerna ansåg att kriminalitet kan motverkas. I dagens industrialistiska samhälle är framgång synonymt med exempelvis pengar och materiella ting. Normen för att nå framgång i form av god ekonomi är hederlighet, lyckas dock inte framgång nås på den lagliga vägen så sker det genom brottsliga handlingar (Messner & Rosenfeld, 2006). Några strain som enligt Agnew (2006) kan leda till brottslighet är bland annat att inte lyckas uppnå mål som status och rikedom och att vara diskriminerad på grund ut av sin etnicitet eller sitt kön. Fritidsgårdarna som denna studie bygger på ligger som tidigare nämnt i avsnittet "Bakgrund och problemformulering" i en av Göteborgs stads stadsdelar där de socioekonomiska förhållandena är sämre än hur det genomsnittligen ser ut i staden. Fritidsgårdar har idag även en större grupp besökare med sociala problem än någon annan allmän fritidsverksamhet då ungdomar med sociala problem i högre grad vänder sig till fritidsgårdar än andra ungdomar (Blomdahl & Claeson, 1989 och Andersson & Jordan, 2007). Mot denna bakgrund kan det antas att flera av besökarna på fritidsgårdarna känner strain och många i personalen berättar

under intervjuerna hur kriminalitet kan motverkas genom att erbjuda något annat än vad den kriminella världen har att erbjuda. Detta är något som både Astrid och Sam beskriver i citatet nedan:

...då handlar det ju om att om att vara någonting annat, att erbjuda någonting annat. Att ja men se att man har någon annan väg att gå eller vad man ska säga. Eh och då handlar det ju om att lyssna och uppmärksamma och vara intresserad och det handlar om att skapa möjligheter och det handlar om att värna aktivitet och det handlar om att inte bara lyfta de resursstarka då utan hur tittar man på en större grupp, hur lyfter man de ungdomarna som inte naturligt säger hej, räcker upp handen och säger det här vill jag göra liksom.

...jag tycker vad det handlar om det handlar om att skapa bättre alternativ. Det handlar om att fånga dem när de är tio år och inte stå med pekpinne och säga du får inte göra du får inte göra utan det här kan vi erbjuda istället, häng med här på pysselverkstad eller det och det...

Astrid och Sam beskriver i citaten ovan vikten av att erbjuda någonting annat och på det viset minska känslan av strain och chansen att ungdomarna ska begå brott. Även Vera tydliggör vikten av att erbjuda en trygg och stabil relation istället för att ungdomarna ska ta emot den kriminella världens erbjudande:

Om man vill motverka kriminalitet, det är ju att ta hand om de människorna som man har runt omkring sig och få dem att känna sig meningsfulla och värda något så att man inte måste rekryteras av något annat gäng som säger du är värd något och du får mycket pengar och här du är viktig för mig. För det finns det ju också risk för.

Under intervjuerna så fanns det en intervjuperson, Nadja, som uttryckte svårigheter med att motverka kriminalitet bland besökande ungdomar på fritidsgården hon arbetar på. Enligt Nadja fanns det svårigheter i arbetet i de fall då ungdomen umgås med vänner som även de ägnar sig åt brottsliga handlingar.

Men det jag vet inte hur jag ska förklara men det är klart vi kan motverka men med vissa är det ju svårare än andra, så är det. Eh eftersom de är inte liksom det är inte bara EN person som är, hade det varit en som gör liksom saker själv då är det en helt annan sak MEN om de är i grupp då är det liksom nästan omöjligt för att de är så du vet, om jag pratar med en ungdom säger vi och så kan den ungdomen ändå börja förstå lite men så fort ungdomen går till sina vänner igen så är allting borta [knäpper med fingrarna] för att du vet de man matar in liksom de är ungdomar de påverkar varandra väldigt mycket de trigger alltså trigger upp varandra. Så det är, det är alltså så det är klart vi kan men det är svårt.

Svårigheterna Nadja känner i sitt arbete gentemot att motverka kriminalitet bland ungdomar som har vänner som begår brottsliga handlingar kan kopplas till inläringsteorin. Enligt inläringsteorin så lär sig människor saker av varandra (Akers & Jensen, 2006). En förklaring och ett sätt att med inläringsteorin se på varför vissa ungdomar begår brott kan alltså vara genom att titta på ungdomarnas umgängeskrets. Har ungdomen exempelvis vänner som är

betydelsefulla och som anser att brottsliga handlingar är accepterade så kan det vara en förklaring till varför personen själv börjar och fortsätter att själv begå brottsliga handlingar. Ifall ungdomens vänner även visar fördelarna med att begå brott och rent konkret visar hur ett brott kan begås så blir effekten desto större. Ungdomen kommer själv efter detta i en större utsträckning börja definiera olika brottstillfällen. Vännerna i umgängeskretsen förstärker alltså varandras brottsliga beteenden och påföljden blir en intensifierad brottslighet (Akers, 2009). Nadjas beskrivelse av svårigheten att motverka kriminalitet bland ungdomar som har vänner som begår brott kan alltså grunda sig i att ungdomarna har vänt sig till sina vänner och ser upp till dem mer än vad de ser upp till exempelvis personalen på fritidsgården eller andra personer i deras närhet som inte begår kriminella handlingar. Relationerna är starkare till vännerna än till personalen och vännerna ses som större förebilder än personalen. Flera av intervjupersonerna berättar dock att de försöker vara förebilder för ungdomarna och på det sättet motverka att ungdomarna ser kriminella personer som förebilder, Zoran är en av dem:

Vi försöker alltid vara som förebilder som kompisar i verksamheten genom att umgås med dem, spela spel med dem, skratta med dem eh baka med dem allmänt bara ibland håller vi liksom ordlekar, schackspel, allt möjligt.

Sammanfattningsvis som svar på frågeställningen ifall personalen anser att man på en fritidsgård kan arbeta med att motverka kriminalitet bland de besökande ungdomarna så visar både den tidigare forskningen, den för denna studie valda teorin samt intervjupersonernas berättelse att det på en fritidsgård är fullt möjligt. För att det ska gå att just motverka kriminalitet så anser intervjupersonerna att en djup relation mellan personalen på fritidsgårdarna och de besökande ungdomarna är grunden. Vidare anser personalen att en stor vikt ligger på att relationen mellan personalen och ungdomarna ska påbörjas tidigt i ungdomarnas liv, då det blir svårare att bygga en stark relation desto äldre ungdomarna blir. Intervjupersonerna betonar även vikten av att fritidsgårdarna är frivilliga verksamheter, relationsbyggandet blir på detta vis inte påtvingat utan ungdomarna som besöker fritidsgårdarna kommer av egen vilja. Att i arbetet för att motverka kriminalitet samverka och samarbeta med andra verksamheter och organisationer som kommer i kontakt med samma målgrupp lyfts också upp som viktigt. Fritidsgårdarna hade inte klarat arbetet att motverka kriminalitet bland besökande ungdomar ifall inte andra verksamheter hade funnits som stöttning. En stor del i motverkandet av kriminalitet anses även av personalen vara att genom fritidsgårdens verksamhet erbjuda andra alternativ än vad den kriminella världen har att erbjuda. Slutligen får det inte glömmas bort att det inte är en lätt uppgift att motverka kriminalitet, inte minst i de fall då en ungdom har vänner och förebilder som begår kriminella handlingar.

6.3 Ifall ett arbete för att motverka kriminalitet finns på fritidsgården, hur ser det i sådana fall ut?

I föregående avsnitt gavs det svar på frågeställningen ifall personalen anser att man på en fritidsgård kan arbeta med att motverka kriminalitet bland de besökande ungdomarna. Vidare gavs även beskrivningar på hur personalen ansåg att arbetet kunde se ut. I detta avsnitt kommer en analys göras gällande hur personalen faktiskt arbetar, finns det ett arbete för att motverka kriminalitet och hur ser det i sådana fall ut? Detaljerad information från

intervjupersonerna gällande hur arbetet ser ut kommer att analyseras och redovisas. En stor del av fokuset i detta avsnitt kommer ligga på de två fritidsgårdarna där observationer och intervjuer gjordes, detta för att få en samlad bild av ifall intervjupersonerna även arbetar på det sätt som de uppgav under intervjuerna. Den ena fritidsgården kommer i denna analys att kallas Första fritidsgård och den andra för Andra fritidsgård.

Enligt Koutakis (2008) är det av stor vikt att personal på fritidsgårdar visar politiker hur viktiga gårdarna är, detta då fritidsgårdar inte är lagstadgade verksamheter utan de måste prestera för att få finnas kvar. En viktig del i arbetet för fritidsgårdarnas varande är att tydliggöra att gårdarna gör nytta, detta kan personal på fritidsgårdar göra genom att ha tydliga och konkreta verksamhetsidéer och mål (ibid.). Under intervjuerna som gjordes på Första fritidsgård och Andra fritidsgård så framkom en stor skillnad gällande hur intervjupersonerna såg på sin fritidsgårds mål. I citaten nedan beskriver Vera från Första fritidsgård och Zoran från Andra fritidsgård vilka mål respektive gård har och hur uppföljningen av målen ser ut. Samtliga intervjupersoner i respektive arbetsgrupp svarade likasinnat under intervjuerna så därför redovisas endast ett citat från varje fritidsgård.

Vi är ju en kommunal verksamhet så vi jobbar ju efter de politiska målen som nämnden har satt. Och det handlar om att man ska jobba för att få måloppfyllelse i skolan, alltså att de som går i grundskolan ska få godkända betyg när de går ut nian. Ehh, en meningsfull fritid, det är en del i det. Sen är det ju trygghetsmål och så är det folkhälsa. Men de här är ju väldigt stora begripande, det är ofta samma även över staden eh och sedan är det då hur bryter du ner de här målen och hur jobbar man med dem i verksamheten... Men de handlar om trygghet, delaktighet och könsfördelning och sådär så att det är aa övergripande mål och det kan man följa upp statistiskt, sen är det den uppföljningen vi gör är genom att utvärdera, ha kontinuerliga möten, överlämningar, där man tittar på olika frågor och så tar man upp det i vissa samverkansformer eller möten och sådär.

Eh ja, vi har ganska stora mål om vår verksamhet. Vår tanke är att vi ska satsa och vi ska satsa stort med föreningar, skolan här, eh föräldrarna vi ska liksom försöka medverka så mycket som möjligt för att skapa aktiviteter förutsättningar för ungdomarna här. Och dessa mål har vi bokat upp och vi gör uppföljningar för det. Och sedan gör vi utvärderingar på det. Så än så länge så är vi bara i början på året vi har liksom inte startat men vi är på god väg att starta. Men idag våra mål är att vi har börjat samarbeta med skolan nu, personalen vi ska skapa liksom festival, arrangemang och saker och ting ihop fram till våren då och det arbetar vi med just nu.

Det som framkommer tydligt genom citaten är att intervjupersonen på Första fritidsgård verkar ha full koll på vilka mål Göteborgs stad anser att fritidsgården har och personalen har sedan utformat ett eget arbetssätt utefter detta. Genom att fritidsgården arbetar utefter Göteborgs stads mål, som exempelvis är i form av bättre skolresultat, bättre hälsa samt ökad trygghet för ungdomarna (Göteborgs stad, 2018c) så leder arbetssättet till att motverka kriminalitet bland de besökande ungdomarna. Ungdomarna får på fritidsgården exempelvis hjälp med sitt skolarbete för att uppnå godkända betyg, vilket är en skyddsfaktor mot kriminalitet (Brottsförebyggande rådet, 2009). Genom skapandet av en meningsfull fritid för

ungdomarna där aktiviteter och folkhälsomål kan ingå så kan även starka relationer skapas mellan personalen och ungdomarna vilket även det är en skyddsfaktor mot kriminalitet (Ungdomsstyrelsen, 2007). Andra fritidsgård verkade dock inte vara lika införstådda med Göteborgs stads krav och de verkar inte heller ha ett i arbetsgruppen genomarbetat arbetssätt.

Under de deltagande observationerna så förstärktes bilden som uppkom under intervjuerna. Första fritidsgård planerade tillsammans innan varje arbetspass samt efter varje arbetspass. De diskuterade allt ifrån hur de skulle göra med vissa ungdomar på individnivå till politiska beslut som på strukturell nivå påverkar fritidsgårdens verksamhet. När ett kvällspass var gjort samlades hela arbetsgruppen och diskuterade hur kvällen hade varit. Statistik och allmänna kommentarer skrevs ner i systemet Loggboken medans en mer detaljerad beskrivning fördes ner som minnesanteckningar i personalens gemensamma dagbok. Dagboken används sedan för att komma ihåg när saker hänt och fungerar som ett hjälpmedel för personalen och i och med att dagbokens innehåll var minnesanteckningar så ansågs den inte vara en offentlig handling. Loggboken och loggandet verkade å sin sida göras för att kunna redovisa statistik åt arbetsgivaren på hur många tjejer, killar samt den sammanlagda summan av besökande ungdomar som kom under kvällen.

Personalen på Andra fritidsgård satt även de tillsammans och diskuterade innan varje arbetspass, diskussionerna var dock till skillnad från Första fritidsgårdens diskussioner samtals om hur kvällen skulle se ut, vad som skulle göras och hur många ungdomar som skulle kunna tänkas komma. En stor diskussion handlade även om vad för aktivitet eller aktiviteter som skulle göras med ungdomarna på lovet som närmade sig. Efter arbetspassen så pratade arbetsgruppen snabbt igenom hur de tyckte att kvällen hade varit och om det var något speciellt som skett samtidigt som en person skrev ner statistik och kort information om kvällen i Loggboken. Under de deltagande observationerna så bekräftades alltså uppfattningen som jag fick under intervjuerna. Första fritidsgård hade ett mer genomarbetat arbetssätt jämfört med Andra fritidsgård.

Enligt Koutakis (2008) är det av stor vikt i arbetet för en fungerande fritidsgård att personalen på fritidsgården har en relevant utbildning samt att fritidsgården är personalens huvudsakliga arbetsplats. En fritidsgård som i stor omfattning drivs av personer som är timanställda är inte optimalt då personalen får svårt att etablera en relation med ungdomarna och utveckla verksamheten då de inte vet hur ofta de kan arbeta eller när deras anställning kommer ta slut. Vidare blir ett arbete där kriminalitet ska motverkas svårt om relationen mellan personalen och ungdomarna inte är stark (ibid.). Under intervjuerna ställdes aldrig frågan hur många personer som var tillsvidareanställda på respektive fritidsgård och hur många som arbetade timmar då och då. Under de deltagande observationerna så framkom det dock genom samtal att Första fritidsgård i mycket större omfattning hade tillsvidareanställd personal än Andra fritidsgård som hade fler timanställda. Vidare hade personalen på Första fritidsgård högre samt mer varierande utbildningar än Andra fritidsgård. Detta är något som Yousef från Första fritidsgård tar upp under intervjun: *"Ja, vi har socionomer, socialpedagoger och lite olika... det är lite meningen att gruppens helhet ska försöka eh liksom matcha behovet som finns i området"*.

Under intervjuerna som gjordes på de fem olika fritidsgårdarna så ansåg samtliga intervjupersoner att det går att motverka kriminalitet på gårdarna samt att ett relationsgrundande arbete mellan personalen och ungdomarna är det viktigaste. Enligt

personalen så ledde de starka relationerna till att de flesta ungdomarna inte begår brott. I de fall då brott har begåtts så har ungdomarna vågat be personalen om hjälp. Vikten av en stark relation mellan personalen och ungdomarna framkommer tydligt i citaten nedan från Vera på Första fritidsgård och Nadja på Andra fritidsgård.

... för det här är en relationsskapande verksamhet. Så att man, poängen är ju att man ska känna ungdomarna, man ska hälsa, man ska vara intresserad, alla ska få ett bemötande och att man ska känna ungdomarna vid namn och lära känna mer. Och så får man se utifrån vem är du? Vad har du för behov? Så.

Eh och sen är vi personal som jag vet inte hur jag ska förklara men vi finns ju här och hjälper dem. Alltså även om det är privatliv eller om det är skola du vet eh vi finns här ju alltid här för dem. Vissa gånger vissa ungdomar kanske inte har någon därute eller liksom hemma eller i skolan du vet de kanske inte har någon att prata med eller vända sig till när de behöver hjälp med något.

Under observationerna på Första fritidsgård så syntes det att personalen hade starka relationer med de besökande ungdomarna. Det första ungdomarna gjorde när de kom in på gården var att hälsa och prata med personalen för att sedan umgås med sina vänner, eller fortsätta umgås med personalen. Personalen hade full koll på vilka ungdomar som befann sig i lokalen trots att antalet ungdomar kunde röra sig om ett fyrtio-femtio-tal och ett tydligt fokus på relationsarbetet kunde ses. Personalen kunde alla ungdomars namn, de visste vilken skola de gick på, de visste vad deras syskon hette och så vidare och så vidare. Jag som deltagande observatör blev av både ungdomarna och personalen inbjuden till samtal och aktiviteter dem emellan men personalens fokus låg inte på mig utan fullt ut på ungdomarna. Detta kunde också märkas i situationer då personalen och jag stod och diskuterade och en ungdom kom in till lokalen, då byttes fokus från mig till ungdomen eftersom personalen ville höra hur ungdomen mådde, hade haft det sen sist, klarade av provet som hen var så orolig för och så vidare.

På Andra fritidsgård uppfattade jag under de deltagande observationerna att skapandet av starkare relationer mellan personalen och ungdomarna inte var lika påtagligt. När ungdomarna kom in på fritidsgården så hälsade de på personalen genom att skaka hand eller kramas och sedan gick de iväg till sina kompisar och umgicks med dem. Ibland fördes samtal mellan personalen och ungdomarna men för det mesta var det i situationer då personalen gav tillsägningar till någon ungdom som inte uppförde sig som personalen ville. Det bör dock tilläggas att det relationsskapande arbetet skiljde sig åt hos personalen på Andra fritidsgård. Några i personalstyrkan hade ett stort fokus på ungdomarna, pratade med dem och var i samma rum som dem medan vissa i personalen satt ensamma eller tillsammans med varandra och pratade. Jag upplevde bland annat att jag som kriminologistudent och deltagande observatör var mycket mer intressant än ungdomarna av vissa i personalen.

Att det relationsskapande arbetet skiljde sig åt på det viset som framkom genom mina deltagande observationer kan grunda sig på många olika faktorer. En av dem kan vara att personalen på Första fritidsgård som beskrivet hade fler tillsvidareanställda än Andra fritidsgård som hade fler timanställda. Personalen på Första fritidsgård hade i större omfattning arbetat på arbetsplatsen under betydligt längre tid än personalen på Andra fritidsgård vilket

förmodligen lätt till djupare relationer mellan personalen och besökarna på Första fritidsgård än på Andra fritidsgård. Vidare hade personalen på Första fritidsgård högre samt mer varierande utbildningar än personalen på Andra fritidsgård. Detta kan vara svaret till varför Första fritidsgård visade sig ha ett mer genomarbetat arbetssätt och mer förståelse och kunskap kring målen som fritidsgården fått från uppdragsgivaren Göteborgs stad.

Under flera av intervjuerna med personal från samtliga fem fritidsgårdar framkom åsikten att relationsbyggandet är viktigt att börja med i tidig ålder, då det är svårare att nå och hjälpa ungdomar i en äldre ålder om en relation inte byggts tidigt. Ett citat ur Astrids intervju där hon berättar om vikten att bygga relation tidigt är citerat under avsnittet där andra frågeställningen analyseras. Vidare framkommer det under intervjuerna att åldersgränsen på nästan samtliga fritidsgårdar är 13 till 20 år och att de flesta av ungdomarna som kommer är i det äldre åldersspannet, detta är något som Simon berättar om:

Ibland kan det vara så att vi har vissa perioder där det är väldigt gymnasie eller äldre majoritet av besökarna här eller så kan det vara så att de har ja eller så kan det vara tvärt om. Men just idag i dagsläget så är det av våra majoritetsbesökare så är det de äldre här. De har svårt att släppa fritidsgården, så ser det ut.

Även Erik beskriver under intervjun att majoriteten av fritidsgårdens ungdomar är äldre och att personalen nu försöker få in yngre ungdomar till verksamheten:

Det är ju såhär också att vi håller på och försöker få in ny generation här och då är ju tanken att det ska bli mer åt det hållet att de ska få vara med och bestämma men vi har haft väldigt mycket äldre ungdomar här som vi vill bli av med. Hemskt att säga det men för att få in yngre. För det blir ju såhär automatiskt att de yngre kommer inte när de äldre är här för de är lite rädda för dem va, för de är tuffa några utav dem, de tror de är tuffa.

Niklas berättar under intervjun att fritidsgårdens målsättning är att endast ha ungdomar i högstadietåldern och inte äldre ungdomar på gården. Han poängterar dock att det är viktigt att de äldre ungdomarna också ska ha någonstans att vara.

Vi har ju en målsättning alla vi som jobbar här att vi vill bara egentligen ha fritidsgården för högstadietåldern. I och med att det är så stor skillnad 13 till 20 år va utan vi vill ha högstadietåldern, starta om från början på något vis. Samtidigt är det ju väldigt viktigt att det finns någonting för dem som vi har, gymnasietåldern. Att det finns någon lokal i området även för dem men då gäller det att den att de har ledare där så att det inte händer kriminella saker utan det ska skötas på rätt sätt det stället också. Men överhuvudtaget så behövs det mer lokaler i olika områden där de äldre men vi är övertygade att eh det blir för stor åldersskillnad... vi är övertygade om att det är mycket bättre att starta om med högstadietåldern bara.

I intervjuerna syns det tydligt att ungdomarna som kommer till fritidsgårdarna är i det högre åldersspannet av åldersgränsen på 13 – 20 år. Detta påverkar fritidsgårdarna negativt gällande att i tidig ålder skapa relation och starka sociala band med ungdomar och därmed även i motverkandet av kriminalitet bland besökarna. Relationer som är viktigt att bygga tidigt i

ungdomarnas liv kan inte byggas då ungdomarna kommer till fritidsgårdarna när de är äldre, vidare gör den äldre gruppen ungdomar på fritidsgårdarna att en yngre grupp inte vågar komma. Niklas lyfter även fram ett annat perspektiv gällande motverkandet av kriminalitet, nämligen personalens uppgift att kontrollera så att kriminella handlingar inte begås på fritidsgården. Detta är något som ingen annan av intervjupersonerna nämnt men som kan ses som en del i arbetet för att motverka kriminalitet.

Samverkan och samarbete mellan fritidsgårdarna och andra relevanta aktörer som arbetar med samma målgrupp kan verka brottspreventivt och är därför ett viktigt arbete (Granlund, 2009), detta är något som samtliga intervjupersoner under intervjuerna beskrev att de gjorde. I citatet nedan beskriver Vera hur arbetet kan se ut och med vilka parter:

... vi samarbetar ju med ja högstadieskolan, vi samarbetar med hyresgästföreningen, frivilliga personer, studenter, pensionerade lärare som kommer och hjälper till med läxor... sedan finns det de formella, eh så att vi har SSPF som man samarbetar med polis och skola, socialtjänst...

Även Rosa beskriver vikten av samarbete, och inte minst med skolan i närområdet. *"Man måste ha samarbete med skolan. Ungarna är heldag [en hel dag i skolan] har haft dålig dag då brukar vi snacka med skolan ja killen var så och så idag."*

Under de deltagande observationerna på Första fritidsgård och Andra fritidsgård så framgick en varierande bild mellan fritidsgårdarna när det kom till hur och om de samverkade och samarbete med andra verksamheter. Under de deltagande observationerna på Första fritidsgård så observerades flera typer av samarbeten. Ett samarbete var mellan skolan i närområdet och fritidsgården i form av värdegrundsarbete med en av skolans årskurser. Ett annat samarbete var mellan en ungdomsmottagning och fritidsgården och ett tredje var att en person som inte var anställd på fritidsgården kom och hjälpte de besökande ungdomarna med sina läxor. Under de deltagande observationerna på Andra fritidsgård så uppfattades ingen form av samverkan eller samarbete med andra organisationer eller verksamheter. Under intervjuerna med personal från Andra fritidsgård framkom det dock tydligt att personalen börjat samarbeta med personal på den närliggande skolan, detta för att visa sig mer i skolan och på detta vis skapa relation till ungdomarna på skolan. Vidare bör det tilläggas att fler typer av samverkan och samarbete än vad som uppfattades genom intervjuerna och de deltagande observationerna förmodligen sker. De deltagande observationerna gjordes under en så pass kort period att allt som personalen på fritidsgårdarna arbetar med inte kan ha observerats. Exempelvis ingår alla fritidsgårdarna i samverkansmötet SSPF men ett sådant möte låg aldrig till grund för observation. SSPF nämndes dock under nästan samtliga intervjuer på de fem fritidsgårdarna som ett verktyg för samverkan och samarbete. Yousef ger i citatet nedan sin syn på vad SSPF syftar till:

Ja det är ett sätt att stävja kriminaliteten på lång sikt. Man fokuserar ju på de yngre som skulle kunna bli potentiella liksom ja så att säga, om man ser en negativ utveckling eller kanske påbörjat en brottslig bana som man försöker liksom ja förebygga det.

Vidare förklarar Anita under intervjun att SSPF är ett bra informationsutbyte som hon inte skulle vilja vara utan, dock upplever Anita att ett arbete för att motverka kriminalitet bland

ungdomen kan bli svårt då samtliga verksamheter jobbar med sitt egna och att sekretessen ibland står i vägen:

... i mångt och mycket blir SSPF informationsutbyte MEN jag skulle inte vilja vara utan den. Man kan förbättra SSPF på många sätt vad det gäller att samarbeta kring ungdomar men jag skulle inte vilja vara utan det informationsutbytet som vi ändå har... sen finns det ju liksom som sagt hur det säger vi ju själva ibland att vad händer med de här för att alla jobbar ju ändå går ju ändå tillbaka till sin verklighet och jobbar utifrån sina uppdrag och det finns även lite sekretess ja sekretess som gör att man inte kan. Jag kan få information eller vi kan få information som man ibland inte ens delger ungdomen för då måste du berätta vart du fick den informationen ifrån och det kan bli väldigt förvirrande för ungdomen då liksom. Eh jo din rektor sa det här och det här vi ska hålla ögonen.

Anitas citat från intervjun med henne lyfter upp svårigheterna med SSPF. SSPF är som Yousef uppger ett verktyg i att förhindra att kriminalitet uppstår men när verksamheterna inte kan arbeta tillsammans mot ett och samma mål efter att information framkommit gällande en viss ungdom så fallerar hela konceptet med mötet. Denna studie har inte som mål eller syfte att utreda SSPF men frågan ifall det är ett fungerande verktyg som ska motverka kriminalitet bland ungdomar tåls att tänka på.

För att sammanfatta den sista frågeställningen ifall ett arbete för att motverka kriminalitet finns på fritidsgården, hur ser det i sådana fall ut, så blir svaret att det finns en hel del som görs. På Första fritidsgård där intervjuer samt deltagande observation gjordes så framkom det att personalen hade full koll på vilka mål Göteborgs stad ansåg att fritidsgården hade och att personalen sedan hade utformat ett eget arbetssätt utefter målen. Personalen på Första fritidsgård hade även en hög utbildning och lång arbetslivserfarenhet, detta har i sin tur förmodligen varit en fördel i relationsbyggandet med de besökande ungdomarna. Att djupa relationer fanns mellan personalen på Första fritidsgård och de besökande ungdomarna syntes tydligt och de djupa relationerna kan sedan i sin tur leda till att kriminalitet motverkas. Vikten av att ha starka relationer med ungdomarna framkom likaså tydligt under samtliga intervjuer. Vidare uppgav intervjupersonerna från de olika fritidsgårdarna att samverka och samarbete finns med olika verksamheter såsom skola, socialtjänst, polis och närområdet. Detta syntes tydligt under de deltagande observationerna på första fritidsgård och är en del i arbetet för att motverka kriminalitet.

6.4 Slutsatser

I följande del redovisas en summering av de viktigaste slutsatserna från avsnittet ”Resultat och Analys”. På studiens första frågeställning gällande vad personalen på fritidsgårdarna anser att syftet med deras verksamhet är så finns det inget givet svar. För att en fritidsgård ska vara fungerande så krävs många olika aspekter och därmed har inte verksamheten ett specifikt syfte, vilket framkommer tydligt under de gjorda intervjuerna. En del behov med verksamheten är dock givna och därför nämns exempelvis syftet relationsskapande i samtliga intervjuer.

Som svar på frågeställningen ifall personalen anser att man på en fritidsgård kan arbeta med att motverka kriminalitet bland de besökande ungdomarna så anser samtliga

intervjupersoner att detta arbete är fullt möjligt. Enligt personalen är grunden till detta arbete en djup relation mellan personal och ungdom. Personalen anser även, vilket lyfts fram i sista frågeställningen, att det är av stor vikt att yngre ungdomar blir fritidsgårdens målgrupp och att äldre ungdomar får vända sig till andra verksamheter, detta då en yngre målgrupp inte vågar komma till fritidsgården om äldre ungdomar befinner sig där.

Sista frågeställningen handlar om ifall det finns ett arbete för att motverka kriminalitet på fritidsgårdarna, och hur ser arbetet i sådana fall ut. Svaret på denna frågeställning är att det finns en hel del som görs men det skiljer sig åt från fritidsgård till fritidsgård. Genom de deltagande observationerna som gjorts på två utvalda fritidsgårdar, Första fritidsgård och Andra fritidsgård, så har en djupare bild av hur personalen på de två fritidsgårdarna arbetar skapats. På Första fritidsgård verkar ett tydligt arbete för att motverka kriminalitet förekomma. Det uppmärksammades bland annat genom att det fanns djupa relationer mellan besökande ungdomar och personal samt att man arbetar för att främja en god samverkan och samarbete med olika verksamheter såsom skola, socialtjänst, polis och närområdet. Vidare uppgav personal från samtliga fritidsgårdar att ett relationsskapande arbete var viktigt och att samverkan och samarbete fanns med andra verksamheter, men då deltagande observation inte gjordes på samtliga fem fritidsgårdar så kan endast ett djupare uttalande ges gällande arbetet som bedrivs på Första fritidsgård och Andra fritidsgård.

7. Avslutande diskussion och Vidare forskning

Syftet med denna studie var att undersöka om de kommunala fritidsgårdarna i en utvald stadsdel i Göteborg aktivt arbetar för att motverka kriminalitet hos de besökande ungdomarna. För att få ett svar på syftet så användes tre stycken frågeställningar som har diskuterats och analyserats i avsnittet ”Resultat och Analys”. Genom analysen av det empiriska materialet så framkom en tydlig bild av hur personalen på fritidsgårdarna arbetar, inte minst på de två fritidsgårdarna där deltagande observation gjordes.

För att en fritidsgård ska verka brottspreventiv så krävs det en hel del. Den tidigare forskningen på ämnet visar att det är av stor vikt att personalen ska ha en relevant utbildning och ha fritidsgården som sin huvudsakliga arbetsplats, detta för att underlätta relationsbyggandet med de besökande ungdomarna (Koutakis, 2008). En stark och långvarig relation mellan personalen och ungdomarna är vidare oerhört viktigt då det möjliggör utvecklingen för ungdomens sociala, kulturella och politiska kompetens (Sarnecki & Ekman, 1978 och Koutakis, 2008). Personalen bör gemensamt ha arbetat fram ett arbetssätt och ha samma syn gällande verksamheten. Verksamhetens regler blir då samma oberoende av vem i personalen som arbetar vilket skapar kontinuitet för ungdomarna (Koutakis, 2008). Slutligen visar den tidigare forskningen att samverkan och samarbete mellan fritidsgårdar och andra verksamheter såsom socialtjänst, skola, polis samt lokalsamhälle är viktigt i arbetet för en fungerande fritidsgård (Granlund, 2009). Arbetet kan bland annat verka brottspreventivt och skapa en bra grund för ungdomarnas utveckling (Granlund, 2009 och Andersson & Jordan, 2007).

Svaret på frågan ifall de kommunala fritidsgårdarna i en utvald stadsdel i Göteborg aktivt arbetar för att motverka kriminalitet hos de besökande ungdomarna är att det skiljer sig åt från fritidsgård till fritidsgård och från personal till personal. I avsnittet ”Resultat och Analys” så

framkommer det tydligt att Första fritidsgård aktivt arbetar för att motverka kriminalitet. Fritidsgården har personal med relevanta utbildningar som dessutom kompletterar varandra. Personalen har arbetat på fritidsgården under lång tid, detta har medfört att de har kunnat arbeta fram ett arbetssätt som samtliga i personalen är med på och att djupa relationer kunnat byggas mellan just personalen och de besökande ungdomarna. Genom de starka relationerna som byggts så har de sociala banden mellan personalen och ungdomarna blivit starka vilket medför att ungdomarna "är under kontroll" och därmed inte begår brottsliga handlingar. Ungdomarna vet om att personalen inte godkänner ett kriminellt beteende och avstår därmed från att begå brott. Vidare har fritidsgården ett stort socialt nätverk och lägger stor vikt vid samverkan och samarbete med andra organisationer, verksamheter och lokalsamhället, detta för att ungdomarna även rör sig i dessa arenor. En annan bild uppfattades under de deltagande observationerna på Andra fritidsgård. Personalen var inte lika högutbildade som personalen på Första fritidsgård och utbildningarna de hade var även mer likasinnade. Vidare var en stor del av personalen timanställda. Relationerna mellan några av personalen och ungdomarna uppfattades som starka, medan vissa i personalen inte alls såg ut att ha en vidare relation med ungdomarna. Under observationerna så uppfattades ingen typ av samverkan eller samarbete mellan Andra fritidsgård och andra verksamheter men det är av vikt att poängtera att observationerna gjordes under en kort period och att allt som fritidsgården arbetar med inte har kunnat observeras under den korta perioden. Under intervjuerna med personalen på Andra fritidsgård så framkom det att samarbete bland annat fanns med skolan i närområdet och att gården är med i samverkansformatet SSPF.

Under intervjuerna som gjordes med personal från de övriga tre fritidsgårdarna så framkom en bild av att fritidsgårdarna arbetar för att motverka kriminalitet. Att ett relationsgrundande arbete var av största vikt lyftes fram av samtliga intervjupersoner vilket tyder på att starka sociala band är oerhört viktigt i ett brottspreventivt arbete. Vidare lyftes vikten av att i fritidsgårdens verksamhet erbjuda ungdomarna något annat än vad den kriminella världen kan erbjuda. Att samarbete och samverkan finns mellan fritidsgårdarna och andra verksamheter framkom tydligt, bland annat så nämndes samverkansformen SSPF och samarbete med exempelvis idrottsföreningar som viktigt.

Med hjälp av tidigare forskning, teorier och empirin så kan slutsatsen dras att en del fritidsgårdar och framför allt Första fritidsgård aktivt arbetar för att motverka kriminalitet hos de besökande ungdomarna. Personalen på fritidsgårdarna gör ett stort jobb och de flesta är ytterst ambitiösa. Det bör dock poängteras att det är svårt att se effekterna av arbetet då det är ett förebyggande arbete. Vi vet inte om det hade funnits mer kriminalitet bland ungdomarna i stadsdelen om fritidsgårdarna inte hade funnits där, därför får vi lita oss till den tidigare forskningen och teorier om fritidsgårdar och brottslighet samt skapa ny kunskapsmassa.

Trots att fritidsgårdarna överlag verkar arbeta för att motverka kriminalitet så finns det i det empiriska materialet indikationer på svårigheter med arbetet. Detta syns inte minst i de fall då en ungdom har vänner som begår kriminella gärningar och själv blir intresserad eller på grund av den relativt höga åldern som de flesta besökande ungdomarna på de fem fritidsgårdarna har. Personalen poängterar att det är viktigt att bygga relation tidigt samtidigt som de menar att ungdomarna som besöker fritidsgårdarna är i det äldre åldersspannet och att de själva vill få in yngre ungdomar till sina fritidsgårdar. Det går därför inte att utesluta att

brister i arbetet med att motverka kriminalitet finns men överlag så utförs och så finns ambitionen att utföra ett brottspreventivt arbete på fritidsgårdarna.

Då det i denna studie endast gjordes deltagande observation på två av de fem fritidsgårdarna så blir det svårt att dra slutsatser för hur personalen på de övriga tre fritidsgårdarna faktiskt arbetar, att personalen hade en tydlig ambition att motverka kriminalitet framkom dock. Det går inte heller att med denna studies resultat dra några slutsatser för hur det ser ut på fritidsgårdar generellt sätt. Intervjuerna har gett mycket information men med deltagande observation så kan det som sägs under intervjuerna bekräftas eller dementeras. För vidare forskning på ämnet så uppmanar jag att deltagande observation görs på samtliga utvalda fritidsgårdar, detta för att just se om personalen arbetar så som de uppger att de gör under intervjuerna. Vidare rekommenderas att göra längre samt mer omfattande deltagande observationer. Genom att göra observationer som pågår under ett längre tidsspann och med fler observationstimmar så kan en bredare bild av hur fritidsgårdarna arbetar ges. I denna studie så har fokuset endast legat på personalens syn på verksamheten. En intressant synvinkel för vidare forskning skulle även kunna vara att få in de besökande ungdomarnas perspektiv. Hur ser de på fritidsgården som verksamhet, vad anser de att syftet med fritidsgården är och varför besöker de verksamheten är intressanta frågor som skulle kunna fördjupa denna studies resultat. Vidare har stadsdelen där de fem fritidsgårdarna i denna studie ligger sämre socioekonomiska förhållandena än hur det genomsnittligen ser ut i Göteborgs stad. Att utföra en liknande studie men i en annan stadsdel med en annan kontext eller på fritidsgårdar från samtliga stadsdelar i Göteborg vore intressant för att se om resultaten skulle skilja sig åt eller vara likasinnade.

8. Referenser

- Agnew, R. (2006). General Strain Theory: Current Status and Directions for Further Research. I F. T. Cullen, P. J. Wright & R. K. Blevins (red.), *Taking Stock: The Status of Criminological Theory* (s. 101 - 126). New Jersey: Transaction Publishers.
- Akers, R. L. (2009). *Social Learning and Social Structure. A General Theory of Crime and Deviance*. New Brunswick: Transaction Publishers.
- Akers, R. L., & Jensen, F. G. (2006). The Empirical Status of Social Learning Theory of Crime and Deviance: The Past, Present, and Future. I F. T. Cullen, P. J. Wright & R. K. Blevins (red.), *Taking Stock: The Status of Criminological Theory* (s. 37 - 76). New Jersey: Transaction Publishers.
- Andersson, P., & Jordan, T. (2007). *Fritidsgården - en plats för samhällsbyggande? Reflektioner kring Mixgården i Hammarkullen*. Göteborg: Elanders.
- Aspers, P. (2007). *Etnografiska metoder*. Malmö: Liber.
- Berggren, L. (2000). Introduktion. I L. Berggren (red.), *Fritidskulturer* (s. 17 – 30). Lund: Studentlitteratur.
- Bernard, J. T., Snipes, B. J., & Gerould, L. A. (2010). *VOLD'S Theoretical Criminology*. New York: Oxford University Press.
- Blomdahl, U., & Claesson, Å. (1989). *Fritidsgården: dess besökare och framtid*. Stockholm: Forskningsenheten, Fritid Stockholm.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Brottsförebyggande rådet. (2009). *Orsaker till brott bland unga och metoder att motverka kriminell utveckling. En kunskapsinventering*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Estrada, F. (2007). Ungdomsbrottslighetens utveckling, omfattning och struktur. I F. Estrada & J. Flyghed (red.), *Den svenska ungdomsbrottsligheten* (s. 23 – 57). Lund: Studentlitteratur.
- Ferrer-Wreder, L., Stattin, H., Lorente, C.C., Tubman, J.G., & Adamson, L. (2005). *Framgångsrika preventionsprogram för barn och unga – en forskningsöversikt*. Stockholm: Gothia förlag.
- Forkby, T. (2008). Främjande mötesplatskulturer. I Ungdomsstyrelsen, *Mötesplatser för unga – aktörerna, vägvalen och politikerna* (rapport: 2008:2, s. 16 - 45). Stockholm: Ungdomsstyrelsens skrifter.
- Gottfredson, R.M. (2006). The Empirical Status of Control Theory in Criminology. I F. T. Cullen, P. J. Wright & R. K. Blevins (red.), *Taking Stock: The Status of Criminological Theory. Advances in Criminological Theory* (s. 77 – 100). New Jersey: Transaction Publishers.
- Granlund, E. (2009). *Mötas, utvecklas eller kontrolleras? Målinriktning och kvalitet på fritidsgårdar*. Rapport 2009:3. Fritidsledarskolorna.
- Göteborgs stad. (2017). *Jämlikhetsrapporten 2017. Skillnader i livsvillkor i Göteborg*. Göteborgs stad.
- Göteborgs stad. (2018a). *Hitta fritidsgårdar*. Hämtad 2018-03-21, från https://goteborg.se/wps/portal/start/kultur-och-fritid/fritid-och-natur/traffpunkter-lokaler/fritidsgardar/!ut/p/z1/hY89b8IwGIR_S4csHfy-TizbdDOVghpH1A0qEi8oIBMikQ_Zhqj99YQRqRW3ne456Q4MFGC66trUVWj6rjPvjR8t6LZ15xThZ-LWYofG71KlZqXecpg-wwwU4z_SCGUU1_sWLxAmjGqJZ8LVLI-T7gW3yxHWIMB4627NgcfbgYL5StkYJp9S8ZDS5AkIuaCUcFmQkgei_tm1e0TWYNx9middeTipiunEAb_FmGE4ziSuu_rsyXeRvhX49T7AMUDCENb_G6O7VZ69XIDiB9qBw!!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/
- Göteborgs stad. (2018b). *Skola, socialtjänst, polis och fritid i samverkan*. Hämtad 2018-03-24, från http://goteborg.se/wps/portal/start/social--och-familjefragor/missbruk-vald-och-brott/brottsforebyggande-arbete/skola--socialtjanst--polis-och-fritid-i-samverkan/!ut/p/z1/hY6xDoIwGISfhrX_X2gouhEjJiKE9jFgKmFBCgp1SY-vTiaaLzctc_IDgRUIMb60anadnqs-8WfRXhhfoo0Y3SX7k9bjPnxkCdJQTcFhfflJYYfyhGyEB0zUDcdSBIAu6HnFHOVpxHoc_f8_HYBJECYeRNGmni3SyyWmunee2hh845orRWvSSz9PBbo9WzheoDhGmonrks4xfd4Dq4/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/
- Göteborgs stad. (2018c). *Göteborgs stads program för en jämlik stad 2018–2026*. Hämtad 2018-06-04, från [http://www4.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/93ec9160f537fa30c12572aa004b6c1a/608f3258400583fbc12581230043d997/\\$FILE/14_1_Goteborgs_Stads_program_for_en_jamlik_stad_2018_2026.pdf](http://www4.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/93ec9160f537fa30c12572aa004b6c1a/608f3258400583fbc12581230043d997/$FILE/14_1_Goteborgs_Stads_program_for_en_jamlik_stad_2018_2026.pdf)
- Hirschi, T. (1969). *Causes of Delinquency*. Berkeley: University of California Press.

- von Hofer, H. (2007). Åtgärder mot ungdomsbrottslighet. I F. Estrada & J. Flyghed (red.), *Den svenska ungdomsbrottsligheten* (s. 291 – 308). Lund: Studentlitteratur.
- Koutakis, N. (2008). Fritidsledare är viktigast av allt. I Ungdomsstyrelsen, *Mötesplatser för unga – aktörerna, vägvalen och politikerna* (rapport: 2008:2, s. 72 - 97). Stockholm: Ungdomsstyrelsens skrifter.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Larson, R., & Kleiber, D. (1993). Daily experience of adolescents. I P. H. Tolan & B. J. Cohler (red.), *Handbook of clinical research and practice with adolescents* (s. 125-145). Oxford: John Wiley & Sons.
- Layder, D. (1998). *Sociological practice. Linking theory and social research*. London: Sage.
- Loeber, R., Slot, N. W., van der Laan, P. H., & Hoeve, M. (2008). *Tomorrow's criminals: the development of child delinquency and effective interventions*. Hampshire: Ashgate Publishing Ltd.
- Messner, F. S., & Rosenfeld, R. (2006). The Present and Future of Institutional-Anomie Theory. I F. T. Cullen, P. J. Wright & R. K. Blevins (red.), *Taking Stock: The Status of Criminological Theory* (s. 127 - 148). New Jersey: Transaction Publishers.
- Mullis, R. L., Mullis, A. K., Cornille, T. A., Kershaw, M. A., Beckerman, A., & Perkins, D. (2005). Young chronic offenders. A case study of contextual and intervention characteristics. *Youth violence and juvenile justice*, 3(2), 133 – 150.
- Muncie, J. (2004). *Youth and crime. A critical introduction*. London: Sage.
- Payne, M. (2008). *Modern teoribildning i socialt arbete*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Peterson, A. (2011). The 'Long Winding Road' to Adulthood: A Risk-filled Journey for Young People in Stockholm's Marginalized Periphery. *Young*, 19(3), 271 – 289.
- Rankin, J., & Kern, R. (2013). Social Control Theory. I E. McLaughlin & J. Muncie (red.). *The SAGE Dictionary of Criminology* (s. 421-423). Thousand Oaks: Sage.
- Repstad, P. (2007). *Närhet och distans: Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Sahlin, I. (2002). Sociala problem som verklighetskonstruktioner. I A. Meeuwisse & H. Swärd (red.), *Perspektiv på sociala problem* (s. 109 – 127). Stockholm: Natur och kultur.
- Sarnecki, J. (1981). *Ungdomsbrottslighet. Omfattning, karaktär, orsaker och samhällsreaktion*. Stockholm: LiberFörlag.
- Sarnecki, J., & Ekman, L. (1978). *Vad skall vi ha gårdarna till?: en bok om mål och metoder i ungdomsarbetet på fritidsgårdarna*. Stockholm: LiberFörlag.
- SOU 1973:25. *Unga lagöverträdare III. Hem, uppfostran, skola och kamratmiljö i belysning av intervju- och uppföljningsdata*. Stockholm: Beckman.
- Trondman, M. (2000). "Det är något särskilt med jobbet". Den solidariska underordningens logik. Ett kultursocialistiskt ode till en fritidsledare. I L. Berggren (red.), *Fritidskulturen* (s. 141 – 185). Lund: Studentlitteratur.
- Ungdomsstyrelsen. (2007). *Ungdomar, fritid och hälsa. En forskningsöversikt om fritidens skydds- och riskfaktorer*. Stockholm: Ungdomsstyrelsens skrifter.
- Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Elanders Gotab.
- Young, J. (2007). *The Vertigo of Late Modernity*. London: Sage.

9. Bilaga 1: Intervjuguide

Öppningsfrågor till intervjupersonen:

- Ålder.
- Kön.
- Hur många år har du arbetat på arbetsplatsen.
- Har du någon utbildning? Vilken?

Frågor om målgruppen:

- Åldern på ungdomarna.
- Könsfördelning på ungdomarna.
- Bor ungdomarna i det lokala bostadsområdet eller på andra platser?

Frågor om verksamheten:

- Har ni formulerade mål för verksamheten och uppföljning av dessa?
- Vad är syftet med verksamheten? Vad gör ni för att uppnå syftet?
- Kan personalen på fritidsgårdar arbeta för att motverka kriminalitet hos ungdomarna?
- Arbetar ni för att motverka kriminalitet? Hur?
- Samverkar och/eller samarbetar ni med andra verksamheter, organisationer med mera?
- Får ungdomarna vara med och påverka innehållet i verksamheten?
- Har ni regelbundna aktiviteter för ungdomarna?

Avslutande fråga:

- Finns det något du vill tillägga eller förtydliga?